

RAPORT DE TOTALIZARE

I trimestru 2020

CNDDCM

**Date statistice cu privire la determinarea dizabilității
(primară și repetată), I trimestru 2020**

Pe parcursul I trimestru 2020 în cadrul Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă au fost expertizate primar și repetat 16297 persoane (adulți și copii), cu 9,3% mai puțini comparativ cu anul 2019 (17959 persoane), dintre care au fost încadrate în grad de dizabilitate 15499 persoane – 91,6% din numărul de persoane expertizate, inclusiv 13382 adulți și 2117 copii. Persoanele adulte cu dizabilități (primari și repețați) constituie 86,3%, copiii până la vârsta de 17 ani, 11 luni și 29 zile – 13,7%.

Tabelul nr.1 Persoane cu dizabilități I trimestru 2019- I trimestru 2020

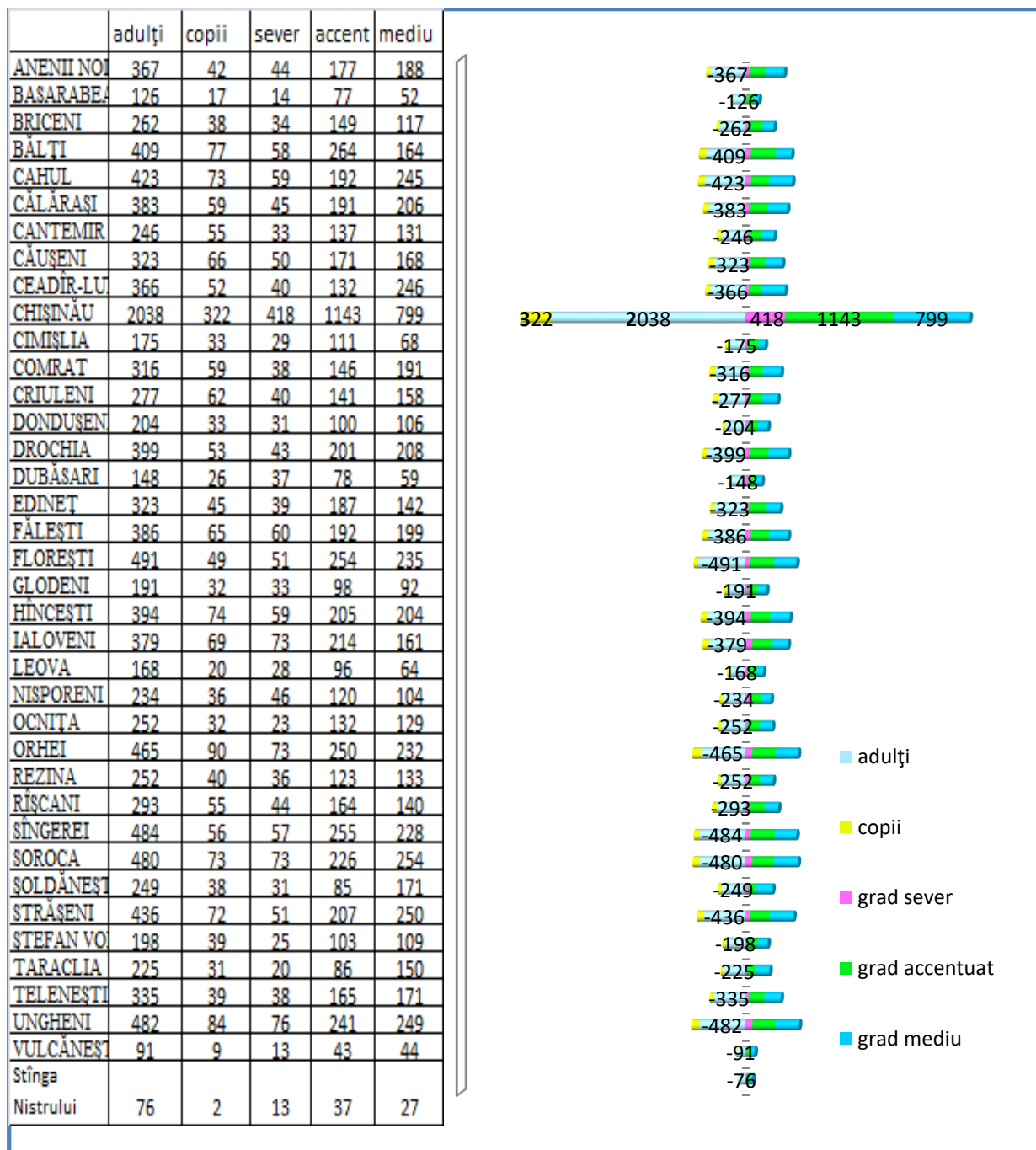
	I trm. 2019		I trm. 2020	
	abs	abs	abs	%
TOTAL persoane cu dizabilitate primară și repetată inclusiv cu:	16875	100,0	15499	100,0
- grad sever	1749	10,4	1976	12,7
- grad accentuat	9203	54,5	6918	44,6
- grad mediu	5923	35,1	6605	42,6
Inclusiv adulți cu dizabilități TOTAL (primară și repetată)	14922	87,9	13382	86,3
Inclusiv copii cu dizabilități TOTAL (primară și repetată)	1953	12,1	2117	13,7

Analiza comparativă a datelor statistice privind structura dizabilității persoanelor adulate și copiilor, încadrate primar și repetat în grad de dizabilitate în I trimestru al anului 2020 și în I trimestru al anului 2019, stabilește descreșterea cu 9,2% a numărului total de persoane recunoscute cu dizabilități. În I trimestru 2020, comparativ cu perioada similară 2019, a suportat o creștere nesemnificativă de 0,9% ponderea încadrării în grad de dizabilitate din numărul total de persoane expertizate, a descrescut cu 1,6% numărul persoanelor adulte încadrate în grad de dizabilitate și s-a majorat numărul copiilor, recunoscuți cu dizabilități – respectiv cu 1,6%.

În I trimestru al anului 2020, urmare aprobării prin Ordinul nr. 1250 din 04 noiembrie 2019 al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a modificării formularelor de raportare a rezultatelor activității Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, pentru prima dată vor fi analizate date despre dizabilitatea primară și repetată dezagregată după categorie de vîrstă, gen, grad de dizabilitate și capacitate de muncă, și unități administrativ-teritoriale, precum și după tipuri de afectări.

Astfel, cel mai mare număr de persoane cu dizabilități au fost înregistrate în mun. Chișinău – 2038 adulți și 322 copii, care au fost încadrați respectiv: grad sever – 418 persoane, grad accentuat - 1143, grad mediu – 799 persoane; mun. Bălți - 409 adulți și 77 copii, dintre care: grad sever – 58, accentuat – 264, mediu- 164 persoane; raioanele – Florești – 491 adulți și 49 copii, dintre care 51 – grad sever, 254 grad accentuat și 235 persoane încadrate în grad mediu; Orhei cu 465 adulți și 90 copii, cărora a fost fereminat grad sever – 73, accentuat – 250, mediu – 232 persoane; Soroca – 480 adulți și 73 copii, inclusiv cu grad sever – 73, accentuat - 226, mediu – 254 persoane, Ungheni – 482 adulți și 84 copii, dintre care 76 persoane încadrate în grad sever, 241 în grad accentuat și 249 – mediu.

Diagrama nr.1 Număr persoane cu dizabilități, stabilite primar și repetat, după categoria de vârstă și după grad de dizabilitate în fiecare unitate administrativ-teritorială, I trim. 2020

Rezultatele expertizării primare a persoanelor adulte în vîrstă de 18 ani și peste

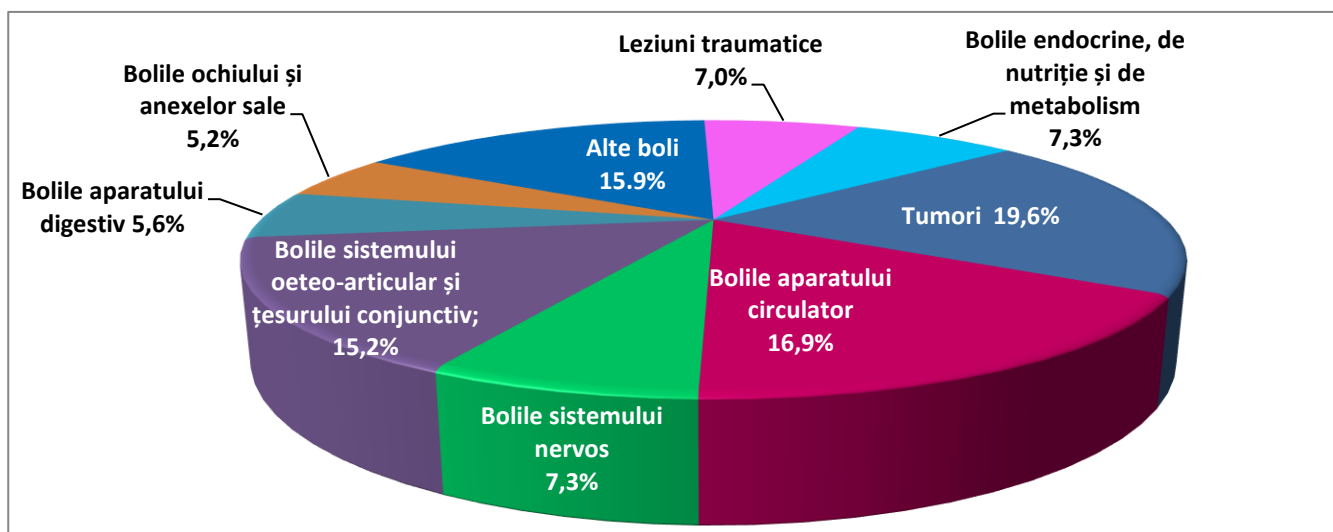
Pe parcursul I trimestru 2020, conform datelor statistice, au fost expertizate primar 2881 persoane adulte (I trim.2019–3523 persoane), dintre care 2577/89,4% - persoane au fost recunoscute persoane cu dizabilități, (I trim.2019 – 2945/ 83,6%), dintre care:

- 919 (36%) – locuitori urbani (I trim.2019 - 1195), inclusiv 838 în vîrstă aptă de muncă și 81 – de vîrstă pensionară;
- 1658 (64%) – locuitori rurali (I trim.2019 - 2328), respectiv: 1552 – în vîrstă aptă de muncă și 106 – în vîrstă pensionară.

Totodată, în perioada de referință nu s-au încadrat în grad de dizabilitate - 304 persoane (I trim.2019 –206 persoane).

În urma accidentelor de muncă au fost recunoscute primar persoane cu dizabilități 1 persoană (I trim.2019 - 5), în urma avariei de la Cernobîl - 4 persoane (I trim.2019 - 1), din numărul militarilor – 8 (I trim.2019 - 8), persoane cu dizabilități din copilărie - 54 persoane (I trim.2019 - 48).

Diagrama nr. 2 Structura dizabilității primare conform nozologiilor, adulți, I trim.2020

Analiza structurii dizabilității primare conform nozologiilor la persoanele de peste 18 ani denotă următoarele: Pe I loc se află tumorile – 19,6% (I trim.2019 -18,8%), inclusiv tumorile maligne (93%), care în 53% cazuri au dus la dizabilitate accentuată și în 33% – la dizabilitate severă.

Pe locul II sunt bolile aparatului circulator – 16,9% (I trim.2019 - 18,1%), dintre care 38% constituie bolile cerebro-vasculare și 33% - boala ischemică a inimii, urmare cărora au fost recunoscute persoane cu dizabilitate accentuată în 32% cazuri și în 20%- la recunoașterea gradului mediu de dizabilitate la persoanele în vîrsta aptă de muncă.

Pe locul III – se plasează bolile sistemului osteoarticular și țesutului conjunctiv -15,2% (I trim.2019 -13,5%), 46% dintre care constituie artrozele și 29% - bolile degenerative ale coloanei vertebrale.

Bolile sistemului nervos au determinat o pondere de 7,3% din dizabilitatea primară la adulți (I trim.2019 - 8,9%), inclusiv epilepsia și sindroamele epileptice- respectiv - 14%.

Bolile endocrine, de nutriție și de metabolism – 7,3% (I trim.2019 - 6,3%), inclusiv diabetul zaharat – 85% și afecțiunile glandei tiroide -11%.

Leziunile traumatice – 7,0% (I trim.2019 – 7,1%), bolile aparatului digestiv - 5,6% (I trim.2019 – 5,6%), inclusiv ciroza hepatică – 57%, bolile ochiului și anexelor sale – 5,2%, urmare cărora în vîrsta aptă de muncă predomină gradul mediu – 35%, în vîrsta pensionară – gradul sever – 20%.

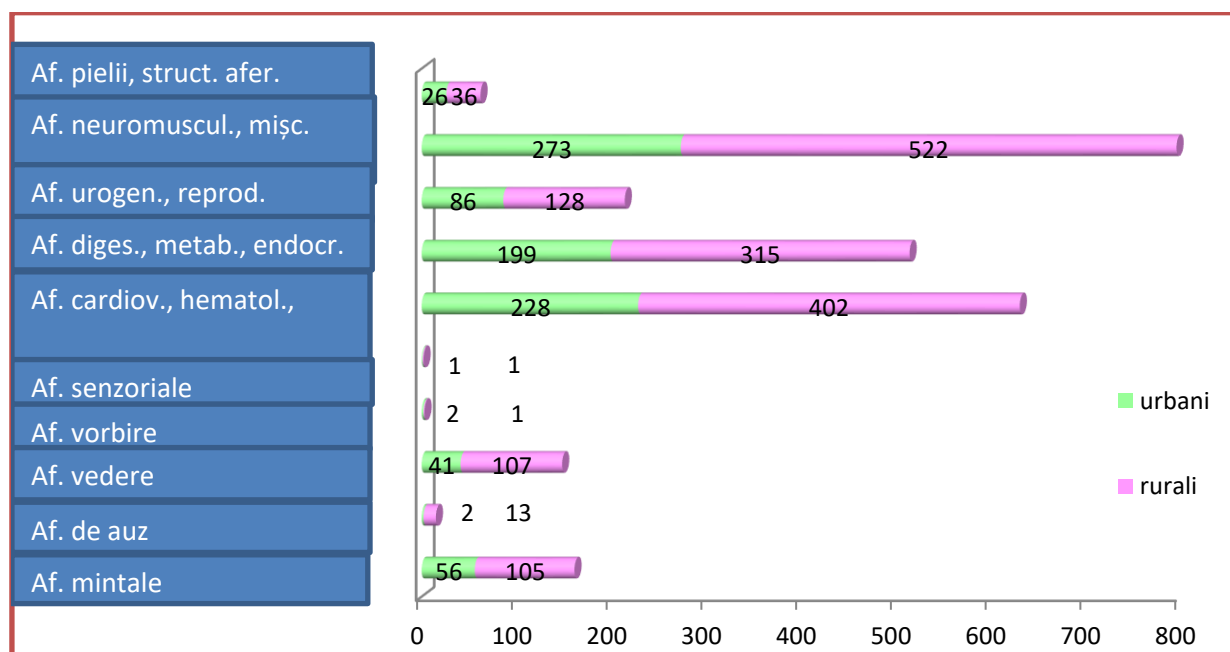
Analiza dizabilității primare în aspect administrativ-teritorial denotă următoarele: cele mai multe persoane cu dizabilități stabilite primar în primele 3 luni ale anului curent este municipiul Chișinău – 380 persoane, inclusiv 328 –sunt locuitori urbani și 52 – rurali; locul 2 în această ordine de idei este deținut de rîul Ungheni -108 persoane (33-urbani și 75 – rurali), urmat de raioanele Orhei – 95 cazuri (30 – urbani, 65 –rurali), Cahul – 94 persoane (23 urbani și 71 – rurali), Sîngerei – 90 persoane (13 – urbani, 77 – rurali), Ialoveni – 88 cazuri (16 – urbani și 72 – rurali), Soroca – 81 persoane (32- urbani și 49 – rurali), Hîncești – 80 (urbani – 11, rurali – 69), mun. Bălți – 78, dintre care 76 din mediu urban și 2 din mediu rural. La polul opus se amplasează raioanele: Vulcănești – 20 persoane, dintre care 11 sunt din mediu urban și 9 din mediu rural, Basarabeasca – 26 cazuri, inclusiv 13 –

locuitori urbani și 13 – locuitori rurali, Cimișlia – 30 persoane (5 – urbani, 25 – rurali). Totodată 39 de persoane sunt din localitățile din stînga Nistrului, dintre care 35 - locuitori urbani și 4 – locuitori rurali.

Tabelul nr. 2 Repartizarea persoanelor cu dizabilități, caz nou, după categorie de vîrstă, gen, gradul de dizabilitate și unități administrativ-teritoriale, I trim 2020

Unitatea administrativ-teritorială	Locuitori urbani	Locuitori rurali	Vîrsta aptă de muncă			Vîrsta pensionară		
			Grad sever	Grad accentuat	Grad mediu	Grad sever	Grad accentuat	Grad mediu
ANENII NOI	8	56	6	27	27	4	0	0
BASARABEASCA	13	13	3	15	8	0	0	0
BRICENI	12	46	4	26	21	5	1	1
BĂLȚI	76	2	8	39	25	1	4	1
CAHUL	23	71	13	20	49	4	5	3
CĂLĂRAȘI	13	62	7	26	39	2	1	0
CANTEMIR	4	40	5	21	16	1	0	1
CĂUȘENI	10	62	16	28	27	1	0	0
CEADÎR-LUNGA	13	34	10	14	21	2	0	0
CHIȘINĂU	328	52	61	164	110	30	12	3
CIMIȘLIA	5	25	9	8	10	2	1	0
COMRAT	15	35	2	24	18	3	2	1
CRULENI	7	49	4	24	22	4	0	2
DONDUȘENI	9	29	6	16	14	2	0	0
DROCHIA	18	44	2	27	30	1	1	1
DUBĂSARI	3	42	9	21	9	5	1	0
EDINEȚ	22	29	7	23	20	1	0	0
FĂLEȘTI	14	55	4	27	37	1	0	0
FLOREȘTI	18	59	10	29	37	0	1	0
GLODENI	7	32	7	13	14	4	1	0
HÎNCEȘTI	11	69	12	33	33	1	1	0
IALOVENI	16	72	10	33	33	8	4	0
LEOVA	16	25	7	19	10	3	2	0
NISPORENI	10	48	10	27	20	1	0	0
OCNIȚA	11	33	5	15	21	3	0	0
ORHEI	30	65	15	40	33	5	1	1
REZINA	11	45	7	20	26	1	2	0
RÎȘCANI	12	34	6	26	13	0	0	1
SÎNGEREI	13	77	6	44	36	4	0	0
SOROCA	32	49	11	26	30	11	3	0
ȘOLDĂNEȘTI	4	32	5	8	17	3	1	2
STRĂȘENI	16	55	6	29	33	3	0	0
ȘTEFAN VODĂ	6	28	4	16	11	1	2	0
TARACLIA	19	23	7	14	20	0	1	0
TELENEȘTI	10	50	3	31	24	1	1	0
UNGHENI	33	75	12	43	51	0	2	0
VULCĂNEȘTI	11	9	1	11	6	1	1	0
STÎNGA NISTRULUI	35	4	4	22	13	0	0	0
TOTAL REPUBLICA MOLDOVA	914	1630	324	1049	984	119	51	17
INCLUSIV DE SEX FEMININ	388	673	113	400	443	67	27	11

Diagrama nr.3 Dizabilitatea primară, adulți după tipuri de afectări, I trim 2020

Analiza distribuției dizabilității primare la persoanele adulte de peste 18 ani după tipurile de afectări în perioada de raportare denotă următoarele:

Pe I loc după numărul de persoane se află afectările neuromusculoscheletice și ale mișcărilor aferente - 273 persoane din mediul urban și 522 din mediul rural; pe locul II se plasează Afectări ale sistemelor cardiovascular, hematologic, imunitar și respirator - 228 locuitori urbani și 402 - locuitori rurali, locul III revine afectărilor sistemelor digestiv, metabolic și endocrin - locuitori din mediu urban - 199 persoane, rural - 315 persoane, urmat de afectări urogenitale și de reproducere, dintre care urbani - 86 adulți și rurali - 128 adulți; afectări mintale (urbani - 56 și rurali - 105 persoane), afectări de vedere (urbani - 41, rurali - 107), afectări ale pielii și structurilor aferente pielii cu respectiv: 26 urbani și 36 rurali, afectări de auz - 2 din mediu urban și 13 din mediu rural; afectări senzoriale - câte 1 persoană din mediul urban și mediul rural și afectări de vorbire - 3 persoane, dintre care - 2 din mediu urban și 1 persoană din mediu rural.

Expertizarea repetată a persoanelor cu dizabilități de vârstă 18 ani și peste

Pe parcursul I trimestru 2020 au fost expertizate repetat 11212 persoane în vârstă de 18 ani și peste, (I trim.2019 - 12258 persoane).

Din nou au fost încadrate în drad de dizabilitate 10805 persoane (I trim. 2019 - 11978 persoane): locuitori urbani - 3752 persoane (I trimestru 2019 - 4362 persoane) și locuitori rurali - 7053 persoane (I trimestru 2019 - 7616 persoane).

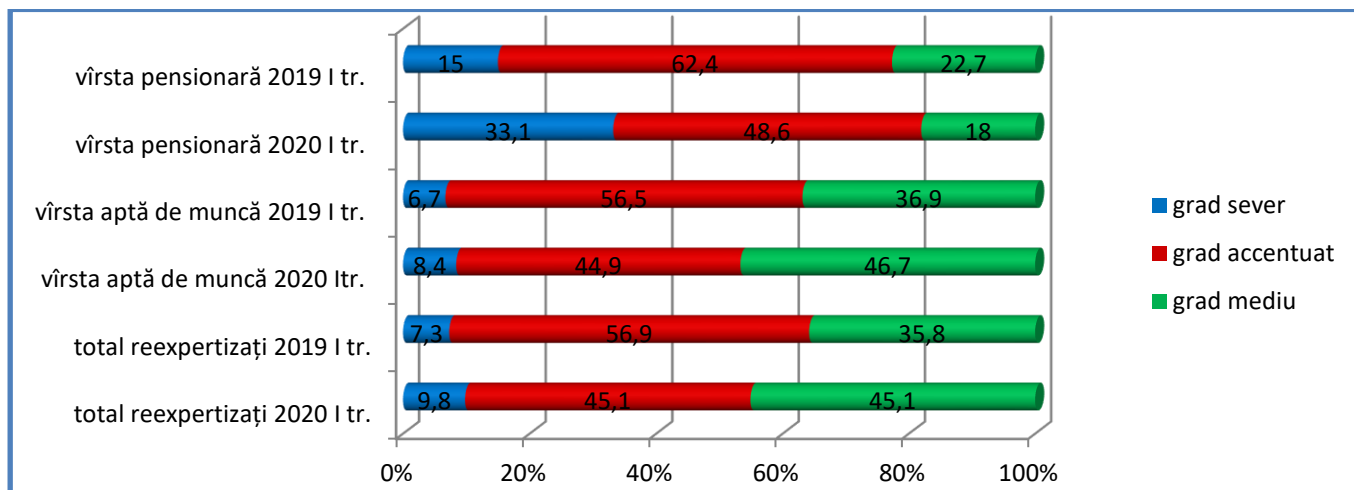
Neîncadrate în grad de dizabilitate 407 persoane.

Dizabilitatea fără termen a fost stabilită la 2231 persoane.

Tabelul nr.3 Rezultatele reexpertizării persoanelor adulte cu dizabilități, I trimestru 2020

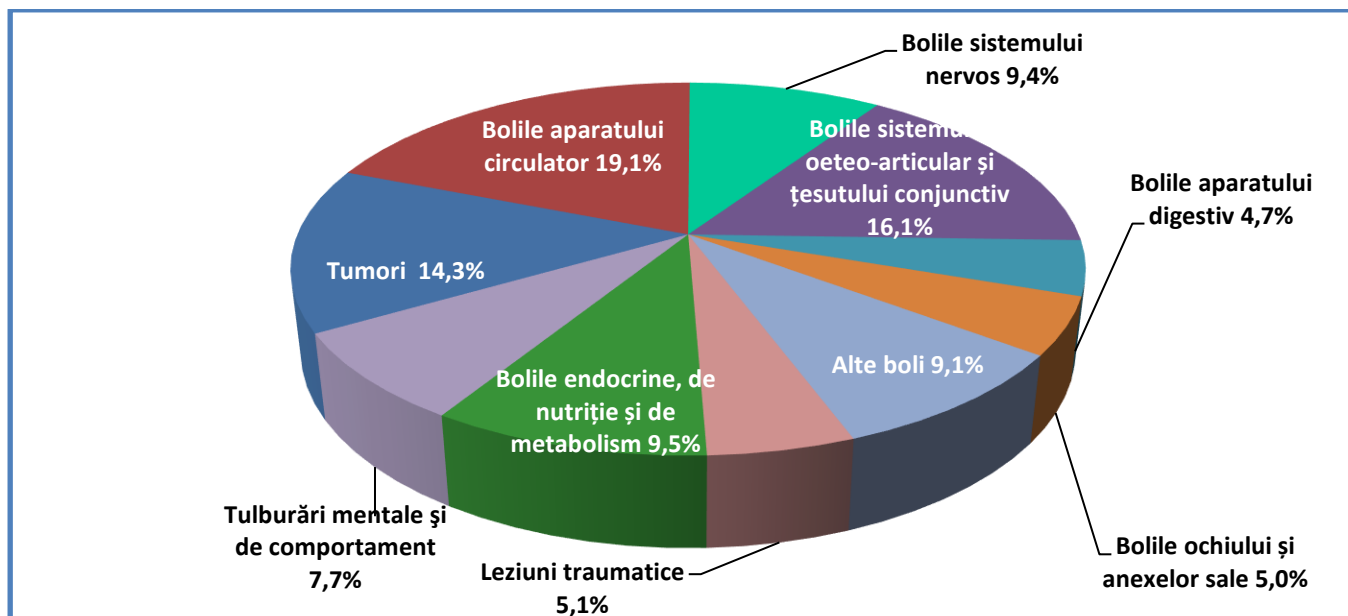
	Număr reexpertizați		Din nou încadrați în grad de dizabilitate		din ei:					
					Grad sever		Grad accentuat		Grad mediu	
	c/abs	%	c/abs	%	c/abs	%	c/abs	%	c/abs	%
Total: inclusiv:	11212	100	10805	96,3	1063	9,8	4874	45,0	4868	45,2
-Vîrstă aptă de muncă	10584	94,4	10183	94,3	857	8,4	4571	44,9	4755	46,7
- Vîrstă pensionară	628	5,6	622	5,7	206	1,9	302	2,8	112	1,0

Diagrama nr.4 Structura dizabilității repetate la persoanele de 18 ani și peste, I trimestru 2020

Analiza structurii dizabilității repetate conform gradelor de dizabilitate în vîrsta aptă de muncă și vîrsta pensionară în I trimestru 2020 comparativ cu I trim. 2019 denotă următoarele: reducerea ponderii persoanelor cu grad accentuat cu 11,8% și creșterea ponderii persoanelor cu dizabilitate severă cu 2,5% și respective - cu 9,3% a persoanelor cu grad mediu. În categoria persoanelor apte de muncă se observă același trend: micșorarea ponderii persoanelor cu grad accentuat de dizabilitate cu 11,6% și majorarea ponderii persoanelor cu grad sever - cu 1,7% și cu grad mediu – cu 9,8%. În categoria persoanelor de vîrstă pensionară se atestă micșorarea ponderii persoanelor încadrate în grad accentuat cu 13,7% și în grad mediu cu – 15,8%, și o majorare de 2,2 ori, sau cu 18,2% a ponderii persoanelor încadrate în grad sever.

Diagrama nr.5 Structura dizabilității repetate conform nozologiilor, adulți, I trim.2020

Analiza datelor statistice referitor la componența persoanelor reexpertizate cu dizabilități, conform nozologiilor predominante, scoate în evidență următoarele:

Pe I loc sunt amplasate Bolile aparatului circulator cu 2063 cazuri/ 19,1 %, care în 60% cazuri au afectat bărbați de vîrstă 50-62 ani, inclusiv bolile cerebro-vasculare – 701 persoane, care în 40% au dus la determinarea gradului accentuat în vîrsta aptă de muncă și boala ischemică a inimii – 688 cazuri, dintre care 511, sau 75% revin bărbaților din categoria de

vîrstă 50-62 ani, totodată determinînd în 49% cazuri dizabilitatea accentuată în vîrsta aptă de muncă.

Pe locul II sunt Bolile sistemului oeteo-articular și țesutului conjunctiv - 1734 cazuri (16,1%), urmare cărora în 939 cazuri /55% a fost stabilit gradul mediu în vîrsta aptă de muncă și în 680 cazuri (40%) – dizabilitate accentuată în aceeași categorie de vîrstă.

Locul III este deținut de Tumori -1544 persoane/ 14,3%, inclusiv tumorile maligne – 1424 persoane, cărora în 13 % cazuri le-a fost determinată dizabilitatea severă în vîrsta aptă de muncă.

Pe locul IV sunt Bolile endocrine, de nutriție și de metabolism cu 1030 persoane, ce constituie 9,5%, inclusiv diabetul zaharat - 822 persoane, dintre care 309 persoane (38%) sunt de gen masculin de vîrsta 50-62 ani, în 47% de cazuri fiind determinate gradele accentuat și sever în vîrsta aptă de muncă.

Pe locul V se află Bolile sistemului nervos – 1011 cazuri, ce constituie 9,4%, urmate de Tulburări mentale și de comportament – 837 persoane/ 7,7%, care în 59% au determinat stabilirea gradului accentuat în vîrsta aptă de muncă; Leziuni traumatice – 546 cazuri (5,1%) și Bolile ochiului și anexelor sale 537 cazuri / 5% și Bolile aparatului digestiv cu 512 cazuri, sau 4,7%.

Diagrama nr. 5 Migrarea gradelor de dizabilitate în %, I trim.2019-I trim.2020

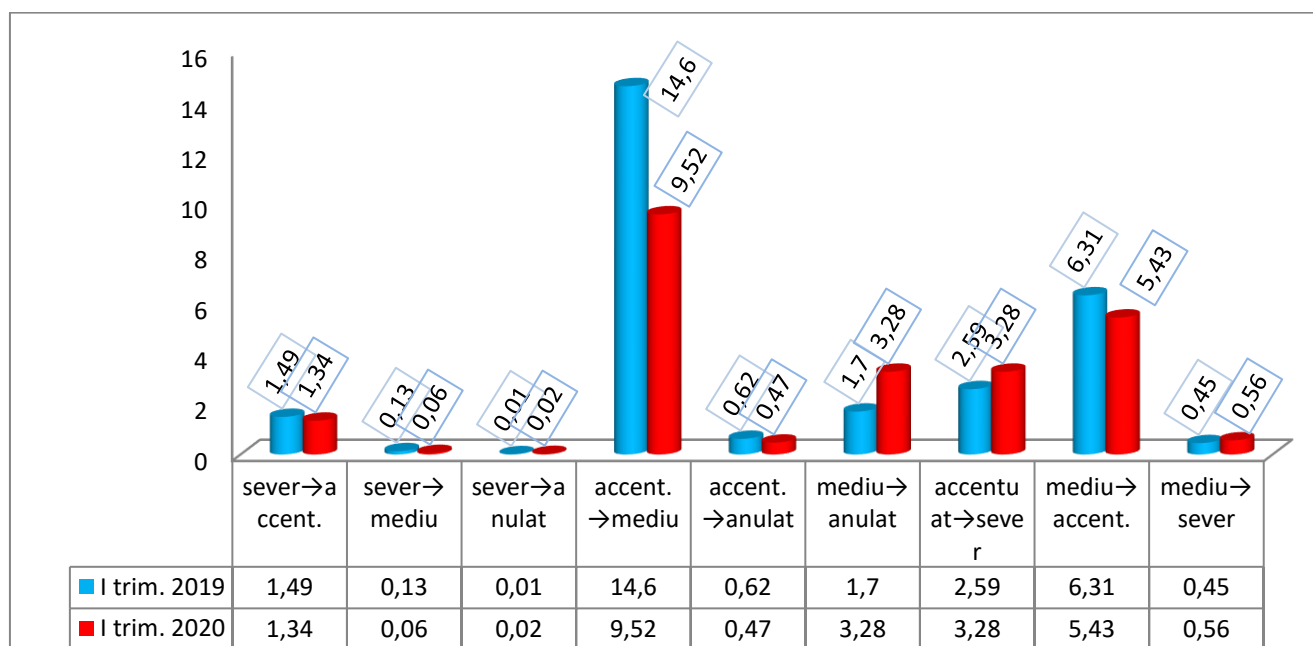
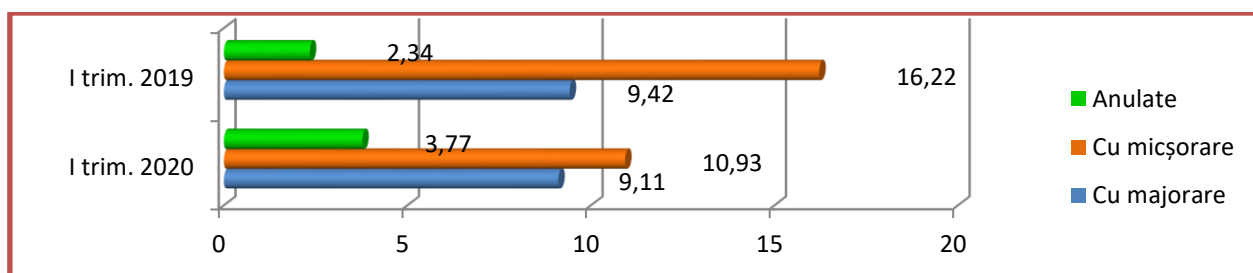

Diagrama 6 Modificarea gradelor persoanelor adulte expertizate repetat, Itrim.2019-I trim.2020

Modificarea cu majorarea gradelor de dizabilitate la persoanele de 18 ani și peste, expertizate repetat a suportat o descreștere cu 0,31% și cu micșorare – respectiv cu – 5,29% în primele 3 luni ale anului curent, comparativ cu perioada similară a anului 2019.

Totodată, în procesul de modificare a gradelor de dizabilitate cu anularea acestora se atestă o creștere a ponderii cu 1,43%.

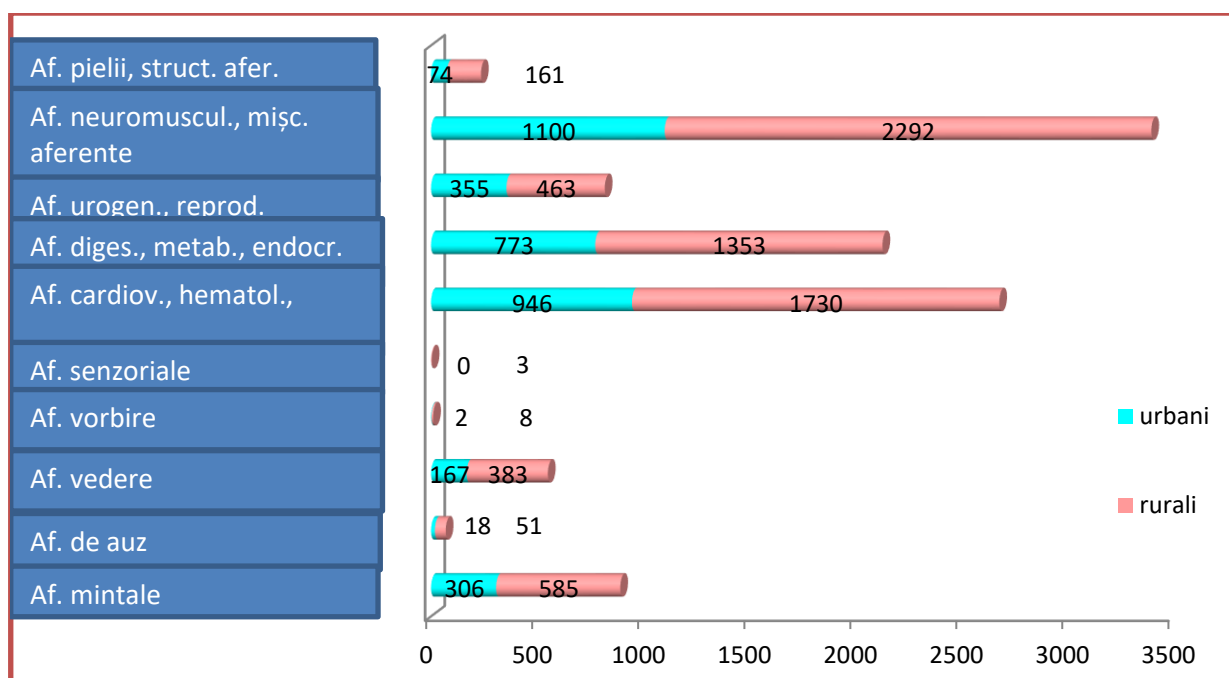
Tabelul nr.4 Repartizarea persoanelor cu dizabilități, reexpertizați, după categorie de vîrstă, gen, gradul de dizabilitate și capacitate de muncă și unități administrativ-teritoriale, I trim 2020

Unitatea administrativ-teritorială	Locuitori urbani	Locuitori rurali	Vîrsta aptă de muncă			Vîrsta pensionară		
			Grad sever	Grad accentuat	Grad mediu	Grad sever	Grad accentuat	Grad mediu
ANENII NOI	31	267	18	128	139	7	4	2
BASARABEASCA	36	64	7	54	35	2	0	2
BRICENI	32	172	15	93	79	6	9	2
BĂLȚI	316	15	28	179	104	4	15	1
CAHUL	92	237	20	121	165	9	9	5
CĂLĂRAȘI	60	245	20	131	139	5	9	1
CANTEMIR	13	189	15	83	92	1	9	2
CĂUȘENI	63	186	19	103	121	4	2	0
CEADÎR-LUNGA	96	223	12	96	199	7	2	3
CHIȘINĂU	1451	206	151	784	603	48	51	20
CIMIȘLIA	37	108	13	75	49	2	5	1
COMRAT	92	169	14	93	140	5	6	3
CRIULENI	11	209	15	80	110	3	10	2
DONDUȘENI	44	121	10	63	82	4	4	2
DROCHIA	76	261	25	136	152	8	11	5
DUBĂSARI	4	99	12	42	44	4	1	0
EDINEȚ	83	187	24	130	103	2	10	1
FĂLEȘTI	63	254	28	135	136	4	7	7
FLOREȘTI	95	318	26	191	172	2	16	6
GLODENI	33	119	13	66	64	2	4	3
HÎNCEȘTI	39	273	25	132	141	7	3	4
IALOVENI	51	240	34	130	111	7	7	2
LEOVA	34	93	10	58	48	4	5	2
NISPORENI	37	139	21	70	71	6	6	2
OCNIȚA	57	151	9	92	97	1	9	0
ORHEI	94	276	31	165	155	4	9	6
REZINA	37	159	16	84	88	4	4	0
RÎȘCANI	39	207	21	107	104	5	8	1
SÎNGEREI	83	310	30	177	170	3	12	1
SOROCA	136	262	27	151	190	9	16	5
ȘOLDĂNEȘTI	50	162	14	57	121	7	8	5
STRĂȘENI	76	285	25	138	180	2	8	8
ȘTEFAN VODĂ	27	136	16	59	79	0	7	2
TARACLIA	59	124	10	50	119	0	2	2
TELENEȘTI	22	253	23	109	137	4	1	1
UNGHENI	107	267	43	145	163	10	11	2
VULCĂNEȘTI	42	29	7	27	30	4	2	1
STÎNGA NISTRULUI	6	14	9	14	14	0	0	0
TOTAL REPUBLICA MOLDOVA	3741	7029	856	4548	4746	206	302	112
INCLUSIV DE SEX FEMININ	1526	2838	289	1679	2120	88	127	61

Analiza dizabilității repetate în aspect administrativ-teritorial denotă următoarele: cele mai multe persoane cu dizabilități reexperizate în primele 3 luni ale anului curent sunt din

municipiul Chișinău – 1657 persoane, inclusiv 1451 –sunt locuitori urbani și 206 – rurali; locul 2 în această ordine de idei este deținut de raul Florești - 413 persoane (95-urbani și 318 – rurali), urmat de raioanele Soroca – 398 cazuri (136 – urbani, 262 –rurali), Sîngerei – 393 persoane (83 – urbani, 310 – rurali), Ungheni – 374 cazuri (107-urbani, 267 – rurali), Orhei – 370 persoane inclusiv 94 din mediul urban, 276 din mediu rural, mun. Bălți – 331 persoane, dintre care 316 din mediu urban și 15 din mediu rural. La polul opus al clasamentului se amplasează raioanele: Vulcănești – 71 persoane, dintre care 42 sunt din mediu urban și 29 din mediu rural, Basarabeasca – 100 cazuri, inclusiv 36 –locuitori urbani și 64 – locuitori rurali, Dubăsari – 103 cazuri (4 – urbani, 99- rurali), Leova – 127 persoane (34 – urbani, 93 – rurali, Cimișlia – 145 persoane (37 – urbani, 108 – rurali). Totodată 37 de persoane sunt din localitățile din stînga Nistrului, dintre care 23 sunt locuitori urbani și 14 – locuitori rurali.

Diagrama nr.7. Dizabilitatea repetată, adulți după tipuri de afectări, I trim. 2020

Analiza distribuției dizabilității repetate la persoanele adulte de peste 18 ani după tipurile de afectări în perioada de raportare denotă următoarele:

Pe I loc după numărul de persoane se află afectările neuromusculoscheletice și ale mișcărilor aferente - 1100 persoane din mediul urban și 2292 din mediul rural; pe locul II se plasează Afectări ale sistemelor cardiovascular, hematologic, imunitar și respirator - 946 locuitori urbani și 1730 – locuitori rurali, locul III revine afectărilor sistemelor digestiv, metabolic și endocrin – locuitori din mediu urban – 773 persoane, rural – 1353 persoane, urmat de afectări urogenitale și de reproducere, dintre care urbani – 86 adulți și rurali – 128 adulți; afectări mintale (urbani – 306 și rurali - 585 persoane), afectări de vedere (urbani – 167, rurali – 383), afectări ale pielii și structurilor aferente pielii cu respectiv: 74 urbani și 161 rurali, afectări de auz - 18 din mediu urban și 51 din mediu rural; afectări senzoriale - 3 persoane din mediul rural și afectări de vorbire - 2 din mediu urban și 8 persoane din mediu rural.

Tabelul nr.5 Recomandările din Programul Individual de Reabilitare și Incluziune Socială oferite adulților cu dizabilități primare și repetate I tr.2020

N/O	Recomandări		Total	Caz primar			Caz repetat		
				Total	urban	rural	Total	urban	rural
1	1	Tratam. și supraveghere la medicul de familie	12982	2524	896	1628	10458	3626	6832
2	1	Kinetoterapie	3680	709	250	459	2971	1006	1965
3	1	Reabilitare medicală	7986	1616	572	1044	6370	2221	4149
4	1	Îngrijiri paliative	122	52	18	34	70	23	47
5	1	Mijloace asistive	159	42	14	28	117	38	79
6	1	Protezare auditivă	39	10	2	8	29	5	24
7	1	Protezare a membrilor superioare	9	2	0	2	7	2	5
8	1	Endoprotezare	482	93	27	66	389	121	268
9	1	Tratam. și supraveghere la specialist de profil	12950	2517	893	1624	10433	3617	6816
10	1	Psihoterapie	2588	527	205	322	2061	754	1307
11	1	Îngrijiri medicale la domiciliu medicală	79	24	11	13	55	21	34
12	1	Consumabile medicale	4492	878	345	533	3614	1267	2347
13	1	Intervenție timpurie							
14	1	Protezare oculară	35	10	2	8	25	7	18
15	1	Protezare a membrilor inferioare	95	19	4	15	76	20	56
16	1	Ajutor permanent din partea altei persoane	139	45	19	26	94	29	65
17	1	Altele	1600	317	124	193	1283	446	837
18	2	Activ. muncă în cond. obișnuite la locul de muncă actual	696	152	65	87	544	254	290
19	2	Adapt. Loc. muncă, inclusiv tehnologii, echipamente etc.	4896	903	324	579	3993	1397	2596
20	2	Muncă la domiciliu	1898	324	110	214	1574	490	1084
21	2	Orientare profesională	563	77	25	52	486	154	332
22	2	Suport/asistare la angajarea în câmpul muncii	771	115	37	78	656	198	458
23	2	Reabilitare profesională	171	42	17	25	129	59	70
24	2	Activitate de muncă în condiții obișnuite	2092	336	111	225	1756	564	1192
25	2	Întreprindere specializată	348	66	27	39	282	78	204
26	2	Încadr. muncă unde a avut loc acid. muncă/boală profes	1	0	0	0	1	0	1
27	2	Formare profesională	150	14	4	10	136	48	88
28	2	Altele	3729	669	247	422	3060	1070	1990
29	3	Îngrijire la domiciliu	22	7	5	2	15	6	9
30	3	Asistență personală	910	254	100	154	656	239	417
31	3	Plasament familial	0	0	0	0	0	0	0
32	3	Centru de uz	7	2	2	0	5	2	3
33	3	Casă comunitară	2	0	0	0	2	1	1
34	3	Echipă mobilă	211	63	21	42	148	52	96
35	3	Centru de plasament temporar	10	1	1	0	9	4	5
36	3	Respiro	15	3	1	2	12	1	11
37	3	Reutilizarea/adaptarea încăperii de locuit	4	2	1	1	2	2	0
38	3	Altele(reabilitarea sanatorială)	1547	283	96	187	1264	462	802
39	4	Educația în instituția de învățământ	33	4	3	1	29	13	16
40	4	Program individual de educație fizică	43	3	2	1	40	17	23
41	4	Sist.audit. indiv., de învățare în grup, sist.de amplificare	1	0	0	0	1	0	1
42	4	Consiliere și asistență psihologică, terapie psihologică	9	3	2	1	6	3	3
43	4	Centru de res. pentru educ. Includ. din inst. învățământ	2	0	0	0	2	1	1
44	4	Serviciu de Asistență Psihopedagogică	6	0	0	0	6	2	4
45	4	Literatură în varianta sonoră	0	0	0	0	0	0	0
46	4	Consiliere și asistență psihopedagogică	0	0	0	0	0	0	0
47	4	Translare în limbajul mimico-gestual /limbajul semnelor	0	0	0	0	0	0	0
48	4	Adapt. accesului și spațiului interi. al inst.i de învățământ	11	1	0	1	10	3	7
49	4	Materiale didactice și instructive în sistemul Braille	0	0	0	0	0	0	0
50	4	Consiliere și asistență logopedică	4	0	0	0	4	1	3
51	4	Învățământ la distanță	0	0	0	0	0	0	0
52	4	Învățământ la domiciliu	0	0	0	0	0	0	0
53	4	Învățăm. conform progr.i-tip cu abordări individualizate	1	0	0	0	1	1	0
54	4	Asistență în învățare din partea cadr. didactic de sprijin	2	0	0	0	2	1	1
55	4	Consiliere și asistență psihopedagogică (surdopedagog)	0	0	0	0	0	0	0
56	4	Altele	2	0	0	0	2	1	1
		TOTAL	65630	12719	4584	8135	52911	18333	34578

Analiza recomandărilor din Programul Individual de Reabilitare și Incluziune Socială oferite adulților cu dizabilități primare și repetate în perioada ianuarie-martie 2020 denotă următoarele: cel mai frecvent au fost recomandate tratamentul și supravegherea la medicul de familie și la medicul specialist de profil – 12982 și respectiv – 12950, la 7986 persoane a fost recomandată reabilitarea medicală, psihoterapia la 2588, kinetoterapia – la 3680 adulți, endoprotezare – 492, îngrijiri paliative – la 122 persoane, consumabile medicale în 4492 cazuri și mijloace asistive în 159 cazuri.

Totodată în 4896 cazuri au fost recomandate adaptarea locului de muncă, inclusiv dotarea cu tehnologii, echipamente etc., în 2092 cazuri - Activitate de muncă în condiții obișnuite, Muncă la domiciliu fiind recomandată în 1896 cazuri, Suport/asistare la angajarea în câmpul muncii – în 771 cazuri, Activitate de muncă în condiții obișnuite la locul de muncă actual – în 696 cazuri; în 563 cazuri – orientarea profesională, iar activitate în întreprindere specializată – 348 persoane, Reabilitare profesională – 171 persoane, Formare profesională – la 150 persoane adulte.

De menționat, că la 910 persoane adulte le-a fost recomandată Asistență personală, la 211 – Echipa mobilă; Respiro – în 15 cazuri, Centru de plasament temporar – în 10 cazuri, îngrijire la domiciliu – în 22 cazuri; Educație în instituția de învățământ a fost recomandată la 33 persoane, la 43 persoane - Program individual de educație fizică, Consiliere și asistență psihologică, terapie psihologică – în 9 cazuri, Adaptarea accesului și spațiului interior al instituției de învățământ – în 11 cazuri, Serviciul de Asistență Psihopedagogică – 6 cazuri.

Dizabilitate stabilită fără termen, adulți în vârstă de 18 ani și peste

În I trimestru al anului 2020 a fost înregistrată o creștere cu 3% a ponderii dizabilității primare stabilite fără indicarea termenului de reexpertizare în comparație cu perioada similară a anului 2019, precum și o creștere cu 7,1% a ponderii dizabilității repetate fără termen din total dizabilitate repetată.

Tabelul 6. Ponderea dizabilității stabilită fără termen, adulți, I trim. 2020

Dizabilitate primară stabilită fără termen (c/abs)			Ponderea dizabilității f/t din total dizabilitate primară (%)			Dizabilitate repetată stabilită fără termen (c/abs)			Ponderea dizabilității f/t din total dizabilitate repetată (%)		
3 luni 2018	3 luni 2019	3 luni 2020	3 luni 2018	3 luni 2019	3 luni 2020	3 luni 2018	3 luni 2019	3 luni 2020	3 luni 2018	3 luni 2019	3 luni 2020
89	84	149	3,4	2,9	5,9	1616	1146	2231	15,6	13,5	20,6

Dizabilitatea la copii pînă la 17 ani, 11 luni și 29 zile.

Cel mai mare număr de copii de pînă la 18 ani cu dizabilități primare, stabilite în lunile ianuarie – martie 2020 sunt locuitori ai mun. Chișinău – 322 persoane, urmat de rnl Orhei – 90 copii, rnl Ungheni – 84 persoane, mun. Bălți – 77 copii cu dizabilități, rnl Hîncești – 74 persoane, rnele Cahul și Soroca – cu câte 73 copii, rnl Strășeni -72 copii.

Cel mai mic număr de copii, cărora au fost determinate grade de dizabilități în perioada de raportare sunt teritoriile din stînga Nistrului – 2 copii, rnele Vulcănești – 9 copii, Basarabeasca – 17 persoane de pînă la 18 ani, Leova – 20 copii, Dubăsari – 26 copii, Taraclia și Ocnița cu 31 și, respectiv- 32 persoane, Cimișlia și Dondușeni cu câte 33 copii.

Tabelul nr. 7 Repartizarea copiilor cu dizabilități primare și repetate, după gradul de dizabilitate și unități administrativ-teritoriale, I trim. 2020

Unitatea administrativ-teritorială	Nr. persoane total	Dizabilitatea primară			Dizabilitatea repetată		
		Grad sever	Grad accentuat	Grad mediu	Grad sever	Grad accentuat	Grad mediu
ANENII NOI	42	2	6	1	7	12	14
BASARABEASCA	17	1	2	2	1	6	5
BRICENI	38	0	0	2	4	20	12
BĂLȚI	77	5	6	1	12	21	32
CAHUL	73	4	7	4	9	30	19
CĂLĂRAȘI	59	3	5	8	8	18	17
CANTEMIR	55	2	3	1	9	21	19
CĂUȘENI	66	0	3	0	10	35	18
CEADÎR-LUNGA	52	3	1	2	6	19	21
CHIȘINĂU	322	45	20	7	83	111	56
CIMIȘLIA	33	0	2	1	3	20	7
COMRAT	59	2	3	2	12	18	22
CRIULENI	62	6	2	0	8	25	21
DONDUȘENI	33	2	4	0	7	12	8
DROCHIA	53	3	1	4	4	24	17
DUBĂSARI	26	2	3	0	5	10	6
EDINEȘI	45	3	6	1	2	18	15
FĂLEȘTI	65	3	3	1	20	20	18
FLOREȘTI	49	4	3	3	9	14	16
GLODENI	32	1	3	2	6	11	9
HÎNCEȘTI	74	2	1	1	12	35	23
IALOVENI	69	3	8	4	11	32	11
LEOVA	20	2	3	1	2	9	3
NISPORENI	36	3	2	2	5	16	8
OCNIȚA	32	3	2	3	2	14	8
ORHEI	90	4	7	3	14	28	34
REZINA	40	2	2	1	6	11	18
RÎȘCANI	55	2	3	4	10	20	16
SÎNGEREI	56	1	2	4	13	19	17
SOROCA	73	1	3	3	14	27	25
ȘOLDĂNEȘTI	38	1	2	2	1	9	23
STRĂȘENI	72	3	5	6	11	26	21
ȘTEFAN VODĂ	39	3	5	3	1	13	14
TARACLIA	31	1	2	0	2	17	9
TELENEȘTI	39	0	1	4	7	22	5
UNGHENI	84	7	5	5	4	35	28
VULCĂNEȘTI	9	0	1	1	0	1	6
ȘIȘINGA NISTRULUI	2	0	1	0	0	1	0
TOTAL REPUBLICA MOLDOVA	2117	129	138	89	340	800	621
INCLUSIV DE SEX FEMININ	847	53	54	41	121	326	252

Dizabilitatea primară la copii pînă la 17 ani, 11 luni și 29 zile

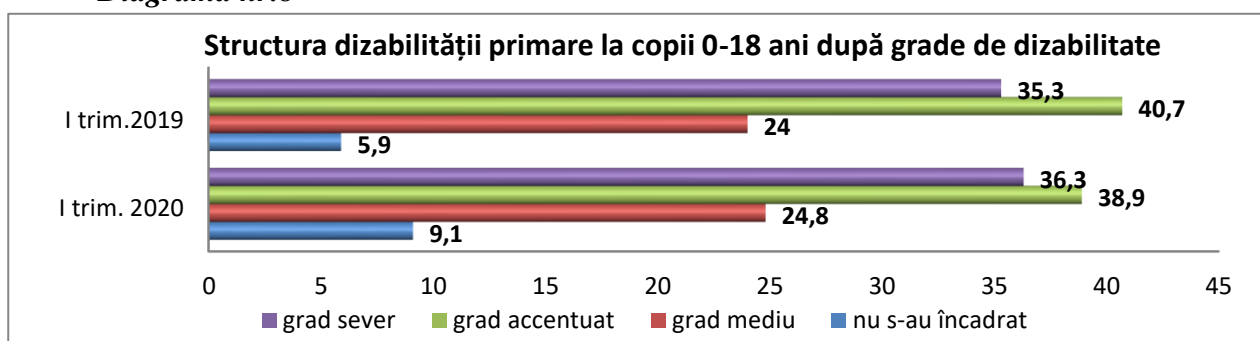
În I trimestru al anului 2020 au fost expertizate primar total 396 persoane de 0-17 ani 11 luni 29 zile (I trim.2019 - 520 copii), dintre care au fost recunoscute persoane cu dizabilități 355 copii (I trim.2019 – 337 persoane). Nu s-au încadrat în grad de dizabilitate - 36 copii (I trim.2019 - 20).

În structura dizabilității primare conform vârstei predomină segmentul de 7 – 15 ani 11 luni 29 zile – 35,8%. Totodată, rămâne semnificativ și segmentul de vîrstă de 3-6 ani 11 luni 29 zile – 33,5%.

Distribuția dizabilității primare după mediul de trai este de 138 (38,9%) copii din mediul urban (I trim.2019 – 125 copii), unde preponderent este gradul sever- 65 copii (47%), gradul accentuat- 48 copii (34,8%), gradul mediu-25 copii (18,1%); din sectorul rural 227 copii (61,1%) (I trim.2019 – 212 copii), preponderent este gradul accentuat- 90 copii (41,5%), urmat de gradul sever 64 copii (29,5%) și mediu-63 copii (29,0%).

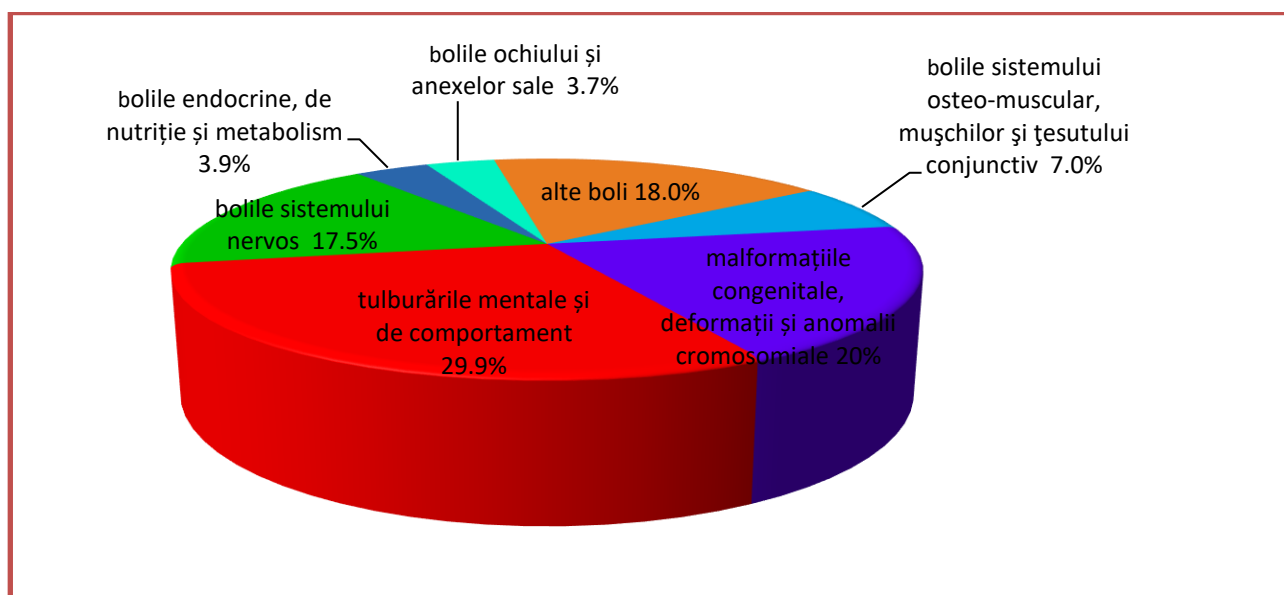
Gradul sever (129/37%) predomină în tulburări mentale și de comportament 48 cazuri, dintre care 37 sunt stabilite în cazul tulburărilor de spectru autist; în grupul de malformații congenitale, deformații și anomalii cromosomiale – 25 cazuri; gradul accentuat (138/38,9%) – în tulburări mentale și de comportament 35 cazuri, cel mediu (88/24,8%) în tulburări mentale și de comportament – 23 cazuri, urmate de malformații congenitale, deformații și anomalii cromosomiale 18 cazuri.

Diagrama nr.8

În perioada I trimestru al anului curent, în structura dizabilității primare la copii 0-18 ani după gradele de dizabilitate, comparativ cu perioada similară a anului 2019 se denotă creșterea ușoară a ponderii gradului sever - cu 1% și a gradului mediu – cu 0,8% și a ponderii neîncadrării în grad de dizabilitate – cu 3,2%. Totodată s-a înregistrat micșorarea ponderii gradului accentuat din total dizabilitate primară - cu 1,8%.

Diagrama nr. 9. Structura dezabilității primare după nozologiile predominante la copii până la 17 ani, 11 luni și 29 zile, I trim a.2020

În dependență de nozologia în baza căreia s-a stabilit dizabilitatea primară, pe parcursul ultimilor ani predominante sunt malformațiile congenitale, deformații și anomalii cromosomiale.

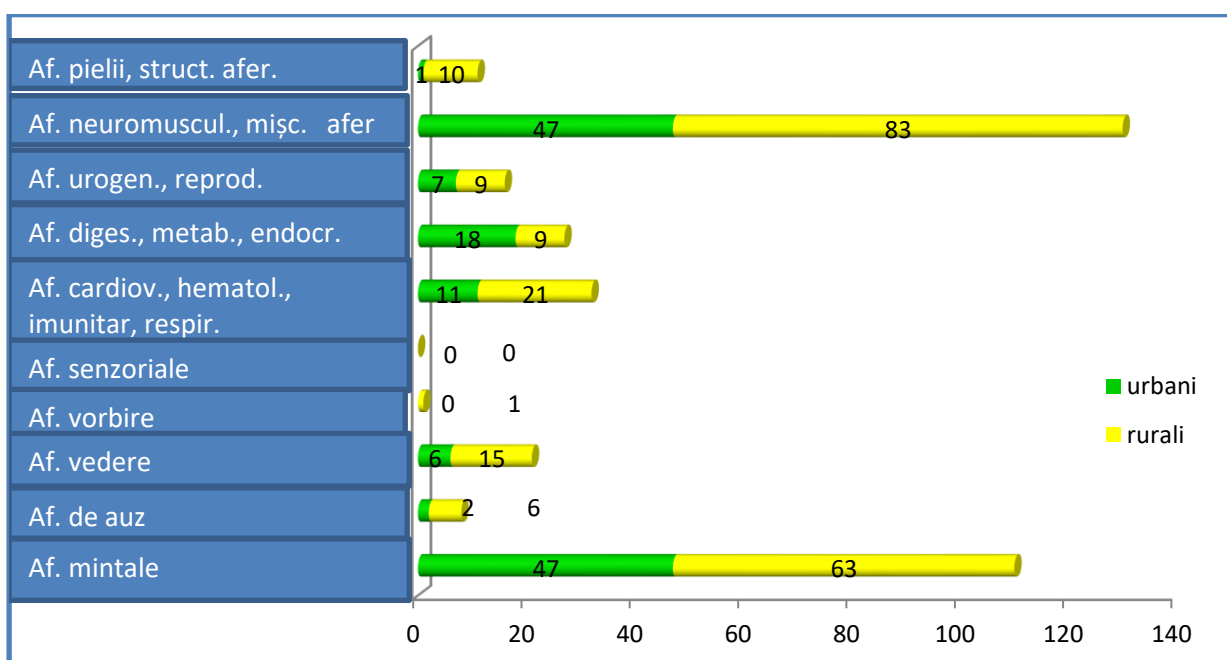
În primele 3 luni ale anului 2020 - I loc revine tulburărilor mentale și de comportament – 106 cazuri, inclusiv retardul mental - 62 cazuri (59%), din care 53,8% revine segmentului de vârstă 7-15 ani 11 luni 29 zile și tulburărilor de spectru autist - 37 cazuri (34,9%).

Pe locul II s-au plasat malformațiile congenitale, deformațiile și anomaliile cromosomiale – 71 cazuri, inclusiv malformații congenitale ale aparatului circulator-15 cazuri (21%), din care 54% revine segmentului de vârstă 0-2 ani 11 luni 29 zile, malformații congenitale ale sistemului osteo-muscular - 20 cazuri (29%).

Locul III revine patologiilor sistemului nervos – 58 cazuri (17%), inclusiv paralizia cerebrală infantilă - 20 cazuri (35%).

Pe locul IV se află Patologiile sistemului osteo-articular, mușchilor și țesutului conjunctiv – 25 cazuri (7%), urmate de bolile ochiului și anexelor sale – 13/3,7% cazuri, grad mediu în 69%. Bolile urechii și apofizei mastoide – 8 cazuri, inclusiv surditatea – 8 cazuri, grad accentuat în 75%, Bolile aparatului respirator – 4 cazuri (1,1%),

Diagrama nr.10. Dizabilitatea primară, copii 0-18 ani, după tipuri de afectări, I trim. 2020

Analiza distribuției dizabilității primare la copii după tipurile de afectări în perioada de raportare denotă următoarele:

Pe I loc după numărul de persoane se află afectările neuromusculoscheletice și ale mișcărilor aferente - 47 persoane din mediul urban și 83 din mediul rural; pe locul II se plasează afectările mintale (urbani – 47 și rurali - 63 persoane), locul III revine Afectărilor ale sistemelor cardiovascular, hematologic, imunitar și respirator - 11 locuitori urbani și 21 – locuitori rurali, urmate de afectările sistemelor digestiv, metabolic și endocrin – locuitori din mediul urban – 18 persoane, rural – 9 persoane, urmat de afectări de vedere (urbani – 6 rurali – 15), afectări urogenitale și de reproducere, dintre care urbani – 7 copii și rurali – 9 copii; afectări ale pielii și structurilor aferente pielii cu respectiv: 1 urbani și 10 rurali, afectări de auz - 2 din mediul urban și 6 din mediul rural; afectări senzoriale - 0 persoane și afectări de vorbire - 1 copil din mediul rural.

Dizabilitatea repetată la copii 0-17 ani 11 luni 29 zile

În primele 3 luni ale anului 2020 au fost expertizați repetat 1804 copii (a.2019-1636 copii). Grad de dizabilitate repetat a fost stabilit în 1756 cazuri (a.2019 - 1616 cazuri). Comparativ cu

primele 3 luni ale anului 2019 numărul persoanelor expertizate repetat a crescut - cu 9,1%, iar ponderea numărului persoanelor reîncadrate în grad de dizabilitate - cu 9,2%.

Distribuția dizabilității repetate după mediul de trai: din mediul urban 608 (34,6%) copii, inclusiv grad sever- 136 copii (18,7%), grad accentuat - 265 copii (43,6%), grad mediu-207 copii (34%); din sectorul rural 1148 copii (65,4%), grad sever 184 copii (16,0%), grad accentuat-534 copii (46,5%), și mediu-410 copii (36%). De menționat, că în I trimestru al anului 2020, comparativ cu aceeași perioadă a anului 2019 a scăzut procentul de reîncadrare de la 98,9% la 97,3 (cu 1,5%).

Diagrama nr. 11. Expertizarea repetată, copii 0-18 ani I tr. 2018- I tr. 2020

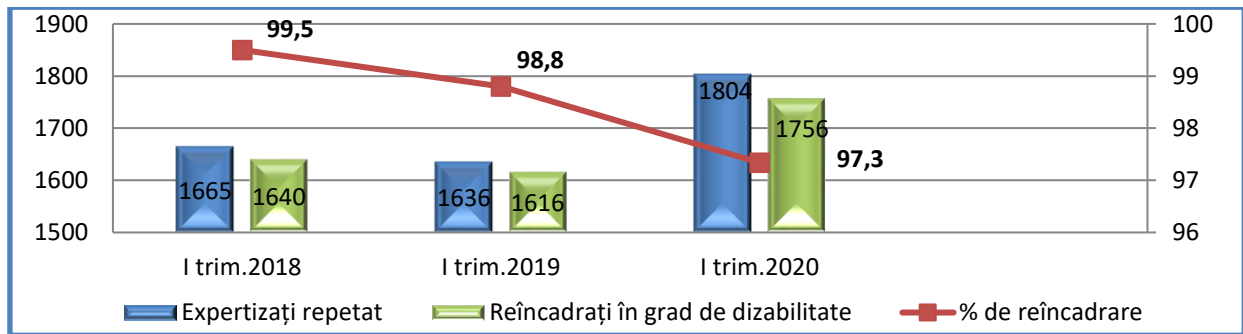

Diagrama nr. 12 Modificarea gradelor de dizabilitate copii, I trim. 2019- I trim. 2020

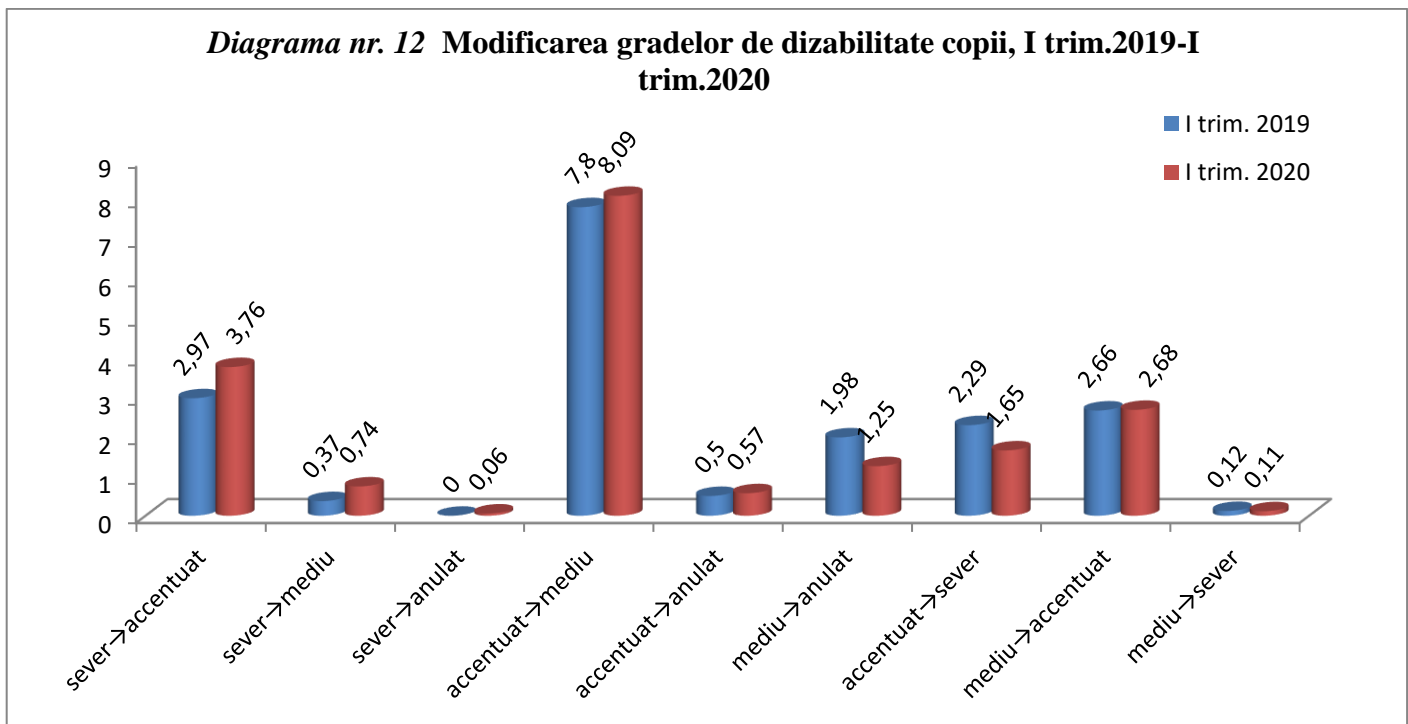
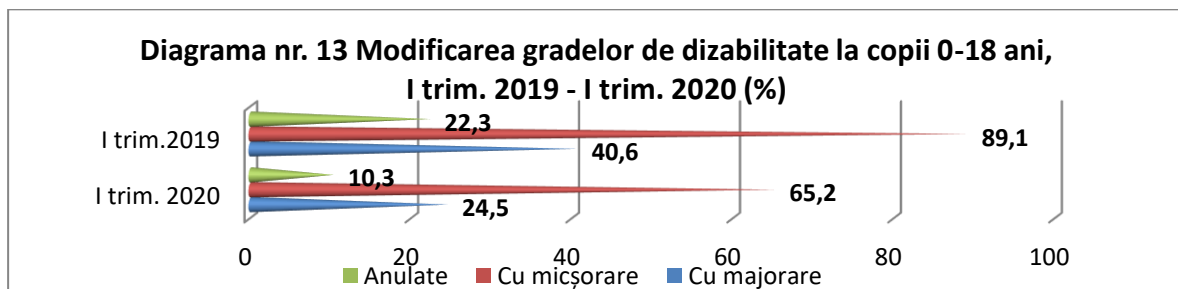

Diagrama nr. 13 Modificarea gradelor de dizabilitate la copii 0-18 ani, I trim. 2019 - I trim. 2020 (%)

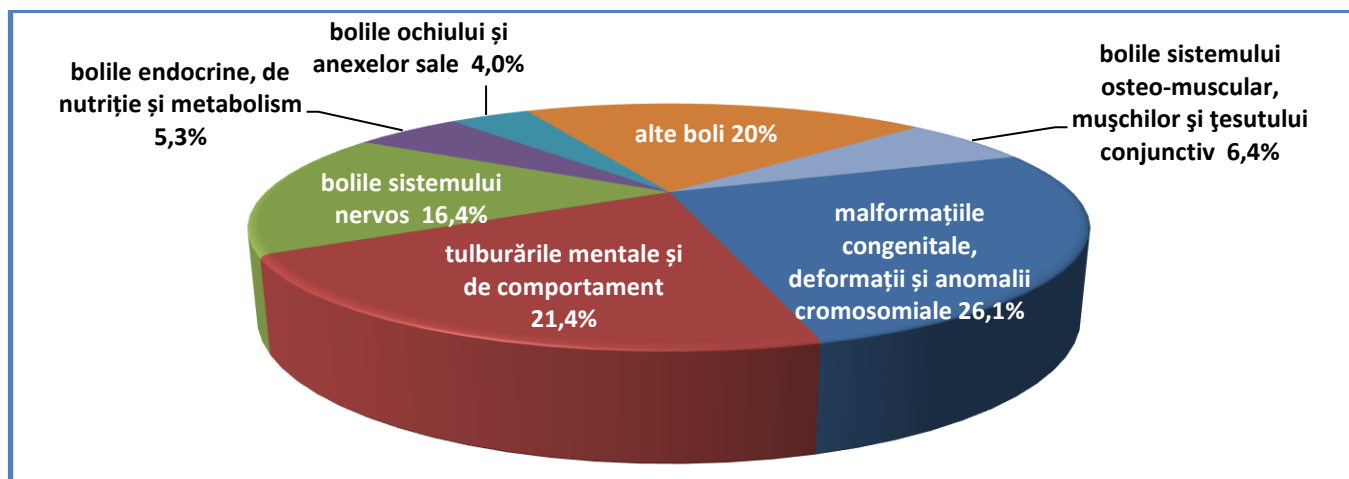

Pe parcursul I trimestru 2020, în categoria copiilor în vârstă de 0 – 17 ani 11 luni 29 zile în total au fost modificate gradele în 319 cazuri (I trimestru 2019- 202 cazuri), inclusiv majorate în 78

cazuri- 24,5% (I trimestru 2019 - 82 cazuri), micșorate în 208 cazuri- 65,2% (I trimestru 2019-180 cazuri) și anulate la 33 persoane - 10,3%, (I trimestru 2018- 45 cazuri).

În perioada de referință a anului curent, comparativ cu perioada similară a anului 2019 se atestă creșterea ponderii anulării gradelor – cu 12%, și reducerea ponderii micșorării gradelor cu 23,9% și ponderea majorării gradelor cu 16,1%.

Diagrama nr.14. Structura dezabilității repetate după nozologiile predominante la copii până la 17 ani, 11 luni și 29 zile, I trim a.2020

În dependență de nozologia, în baza căreia s-a stabilit dizabilitatea repetată, în primele 3 luni ale anului 2020 I loc revine malformațiilor congenitale, deformațiilor și anomaliilor cromosomiale – 461 cazuri, inclusiv malformații congenitale ale aparatului circulator-165 cazuri (36%), din care 54% revine segmentului de vârstă 7-15 ani 11 luni 29 zile, malformații congenitale ale sistemului osteo-muscular - 95 cazuri (21%).

Pe locul II s-au plasat tulburările mentale și de comportament – 378 cazuri, inclusiv retardul mental - 286 cazuri (76%), din care 72% revine segmentului de vârstă 7-15 ani 11 luni 29 zile și tulburărilor de spectru autist - 37 cazuri (10%).

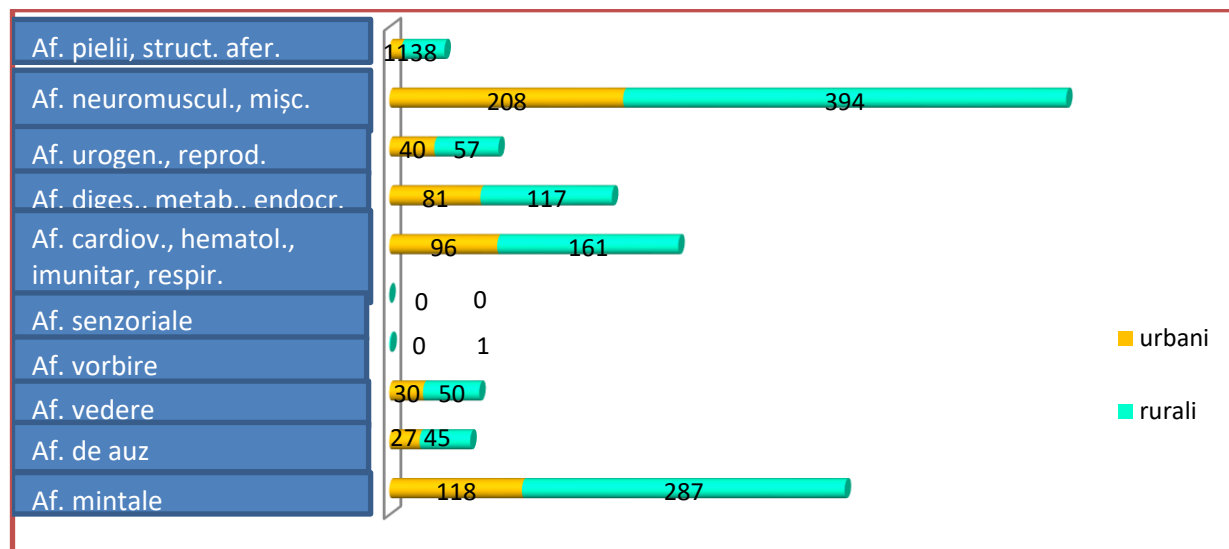
Locul III revine patologiilor sistemului nervos – 289 cazuri (16,4%), inclusiv paralizia cerebrală infantilă - 90 cazuri (32%).

Pe locul IV se află Patologiile sistemului osteo-articular, mușchilor și țesutului conjunctiv – 113 cazuri (6,4%), urmate de bolile endocrine, de nutriție și metabolism – 94 cazuri/5,3%, inclusiv diabetul zaharat – 64 cazuri, bolile ochiului și anexelor sale – 70/4,0% cazuri, grad mediu în 48%. Bolile urechii și apofizei mastoide – 72 cazuri, inclusiv surditatea – 71 cazuri, grad accentuat în 74%. Bolile aparatului respirator – 42 cazuri (2,4%).

Analiza distribuției dizabilității repetate la copii după tipurile de afectări în perioada de raportare denotă următoarele:

Pe I loc după numărul de persoane se află afectările neuromusculoscheletice și ale mișcărilor aferente - 298 persoane din mediul urban și 394 din mediul rural; pe locul II se plasează afectările mintale (urbani – 118 și rurali - 287 persoane), locul III revine Afectărilor ale sistemelor cardiovascuar, hematologic, imunitar și respirator - 96 locuitori urbani și 161 – locuitori rurali, urmate de afectările sistemelor digestiv, metabolic și endocrin – locuitori din mediu urban – 81 persoane, rural – 117 persoane, urmat de afectări urogenitale și de reproducere, dintre care urbani – 40 copii și rurali – 57 copii, afectări de vedere (urbani – 30 rurali – 50); afectări ale pielii și structurilor aferente pielii cu respectiv: 11 urbani și 38 rurali, afectări de auz - 27 din mediu urban și 45 din mediu rural; afectări senzoriale - 0 persoane și afectări de vorbire - 1 copil din mediu rural.

Diagrama nr.15. Dizabilitatea repetată, copii 0-18 ani, după tipuri de afectări, I trim. 2020

Tabelul nr.8 Recomandările din Programul Individual de Reabilitare și Incluziune Socială oferite copiilor cu dizabilități primare și repetate I tr.2020

N/O	Recomandări	Total	Caz primar			Caz repetat			
			Total	urban	rural	Total	urban	rural	
1.	1	Tratam. și supraveghere la medicul de familie	2049	348	137	211	1701	587	1114
2.	1	Kinetoterapie	799	138	56	82	661	242	419
3.	1	Reabilitare medicală	1921	339	134	205	1582	548	1034
4.	1	Îngrijiri paliative	5	1	0	1	4	0	4
5.	1	Mijloace asistive	142	26	13	13	116	38	78
6.	1	Protezare auditivă	44	6	2	4	38	9	29
7.	1	Protezare a membrelor superioare	1	1	0	1	0	0	0
8.	1	Endoprotezare	5	1	1	0	4	3	1
9.	1	Tratam. și supraveghere la specialist de profil	2041	348	137	211	1693	584	1109
10.	1	Psihoterapie	1746	297	126	171	1449	499	950
11.	1	Îngrijiri medicale la domiciliu medicală	15	3	0	3	12	3	9
12.	1	Consumabile medicale	107	17	8	9	90	33	57
13.	1	Intervenție timpurie	89	38	20	18	51	23	28
14.	1	Protezare oculară	28	4	1	3	24	7	17
15.	1	Protezare a membrelor inferioare	5	0	0	0	5	2	3
16.	1	Ajutor permanent din partea altei persoane	43	10	6	4	33	10	23
17.	1	Altele	1141	178	65	113	963	364	599
18.	1	Tratam. și supraveghere la medicul de familie	2049	348	137	211	1701	587	1114
19.	1	Kinetoterapie	799	138	56	82	661	242	419
20.	1	Reabilitare medicală	1921	339	134	205	1582	548	1034
21.	1	Îngrijiri paliative	5	1	0	1	4	0	4
22.	1	Mijloace asistive	142	26	13	13	116	38	78
23.	1	Protezare auditivă	44	6	2	4	38	9	29
24.	1	Protezare a membrelor superioare	1	1	0	1	0	0	0
25.	1	Endoprotezare	5	1	1	0	4	3	1
26.	1	Tratam. și supraveghere la specialist de profil	2041	348	137	211	1693	584	1109
27.	1	Psihoterapie	1746	297	126	171	1449	499	950
28.	1	Îngrijiri medicale la domiciliu medicală	15	3	0	3	12	3	9
29.	1	Consumabile medicale	107	17	8	9	90	33	57
30.	1	Intervenție timpurie	89	38	20	18	51	23	28

N/O	Recomandări	Total	Caz primar			Caz repetat		
			Total	urban	rural	Total	urban	rural

31.	1	Protezare oculară	28	4	1	3	24	7	17
32.	1	Protezare a membrilor inferioare	5	0	0	0	5	2	3
33.	1	Ajutor permanent din partea altei persoane	43	10	6	4	33	10	23
34.	1	Altele	1141	178	65	113	963	364	599
35.	2	Activ. muncă în cond. obișnuite la locul de muncă actual	6	0	0	0	6	2	4
36.	2	Adapt. Loc. muncă, inclusiv tehnologii, echipamente etc.	26	1	0	1	25	10	15
37.	2	Muncă la domiciliu	19	1	0	1	18	3	15
38.	2	Orientare profesională	177	7	2	5	170	52	118
39.	2	Suport/asistare la angajarea în câmpul muncii	27	1	0	1	26	6	20
40.	2	Reabilitare profesională	12	0	0	0	12	4	8
41.	2	Activitate de muncă în condiții obișnuite	14	1	0	1	13	4	9
42.	2	Întreprindere specializată	10	0	0	0	10	3	7
43.	2	Încadr. muncă unde a avut loc acid. muncă/boală profes	0	0	0	0	0	0	0
44.	2	Formare profesională	146	10	4	6	136	45	91
45.	2	Altele	48	1	1	0	47	10	37
46.	3	Îngrijire la domiciliu	3	2	1	1	1	0	1
47.	3	Asistență personală	275	90	52	38	185	77	108
48.	3	Plasament familial	1	0	0	0	1	0	1
49.	3	Centru de uz	4	1	0	1	3	1	2
50.	3	Casă comunitară	0	0	0	0	0	0	0
51.	3	Echipă mobilă	7	0	0	0	7	1	6
52.	3	Centru de plasament temporar	5	2	2	0	3	2	1
53.	3	Respiro	55	21	11	10	34	15	19
54.	3	Reutilizarea/adaptarea încăperii de locuit	1	0	0	0	1	0	1
55.	3	Altele(reabilitarea sanatorială)	265	61	26	35	204	73	131
56.	4	Educația în instituția de învățământ	1804	288	115	173	1516	527	989
57.	4	Program individual de educație fizică	1764	268	106	162	1496	523	973
58.	4	Sist.audit. indiv., de învățare în grup, sist.de amplificare	25	1	0	1	24	5	19
59.	4	Consiliere și asistență psihologică, terapie psihologică	1371	243	102	141	1128	378	750
60.	4	Centru de res. pentru educ. Includ. din inst. învățământ	339	74	28	46	265	81	184
61.	4	Serviciul de Asistență Psihopedagogică	682	136	63	73	546	178	368
62.	4	Literatură în varianta sonoră	2	0	0	0	2	1	1
63.	4	Consiliere și asistență psihopedagogică	52	9	4	5	43	18	25
64.	4	Translare în limbajul mimico-gestual /limbajul semnelor	10	1	0	1	9	3	6
65.	4	Adapt. accesului și spațiului interi. al inst.i de învățământ	154	28	12	16	126	39	87
66.	4	Materiale didactice și instructive în sistemul Braille	10	0	0	0	10	4	6
67.	4	Consiliere și asistență logopedică	598	127	51	76	471	150	321
68.	4	Învățământ la distanță	4	2	1	1	2	0	2
69.	4	Învățământ la domiciliu	23	7	1	6	16	8	8
70.	4	Învățăm. conform progr.i-tip cu abordări individualizate	361	76	30	46	285	103	182
71.	4	Asistență în învățare din partea cadr. didactic de sprijin	579	114	49	65	465	164	301
72.	4	Consiliere și asistență psihopedagogică (surdopedagog)	58	8	3	5	50	17	33
73.	4	Altele	73	41	16	25	32	10	22
		TOTAL	19191	3377	1386	1991	15814	5469	10345

Analiza recomandărilor din Programul Individual de Reabilitare și Incluziune Socială oferite copiilor cu dizabilități primare și repetate în perioada ianuarie-martie 2020 denotă următoarele: cel mai frecvent au fost recomandate tratamentul și supravegherea la medicul de familie și la medicul specialist de profil – 2049 și respectiv – 2041, la 1921 persoane a fost recomandată reabilitarea medicală, psihoterapia la 1746, kinetoterapia – la 799 copii, endoprotezare – 5, protezarea auditivă – la 44 copii, protezarea oculară la 28 copii, intervenție timpurie - în 89 cazuri, îngrijiri paliative – la 5 persoane, consumabile medicale în 107 cazuri și mijloace asistive în 142 cazuri, ajutor permanent din partea altei persoane – în 43 cazuri.

De menționat, că Educație în instituția de învățământ a fost recomandată la 1804 persoane, la 1706 persoane - Program individual de educație fizică, Consiliere și asistență psihologică, terapie

psihologică – în 1371 cazuri, Serviciul de Asistență Psihopedagogică – 682 cazuri, la 275 persoane le-a fost recomandată Asistență personală, Consiliere și asistență logopedică – la 598 copii, Asistență în învățare din partea cadr. didactic de sprijin - la 579 copii, Adaptarea accesului și spațiului interior al instituției de învățământ – în 154 cazuri, Centru de res. pentru educ. Incluz. din inst. Învățământ – în 339 cazuri, Învățământ conform programului-tip cu abordări individualizate – la 361 copii, la 7 copii – Echipa mobilă; Respiro – în 55 cazuri, Centru de plasament temporar – în 5 cazuri, îngrijire la domiciliu – în 3 cazuri;

Totodată în 26 cazuri au fost recomandate adaptarea locului de muncă, inclusiv dotarea cu tehnologii, echipamente etc., în 14 cazuri - Activitate de muncă în condiții obișnuite, Muncă la domiciliu fiind recomandată în 19 cazuri, Suport/asistare la angajarea în câmpul muncii – în 27 cazuri, Activitate de muncă în condiții obișnuite la locul de muncă actual – în 6 cazuri; în 177 cazuri – orientarea profesională, iar activitate în întreprindere specializată – 10 persoane, Reabilitare profesională – 12 persoane, Formare profesională – la 146 persoane adulte.

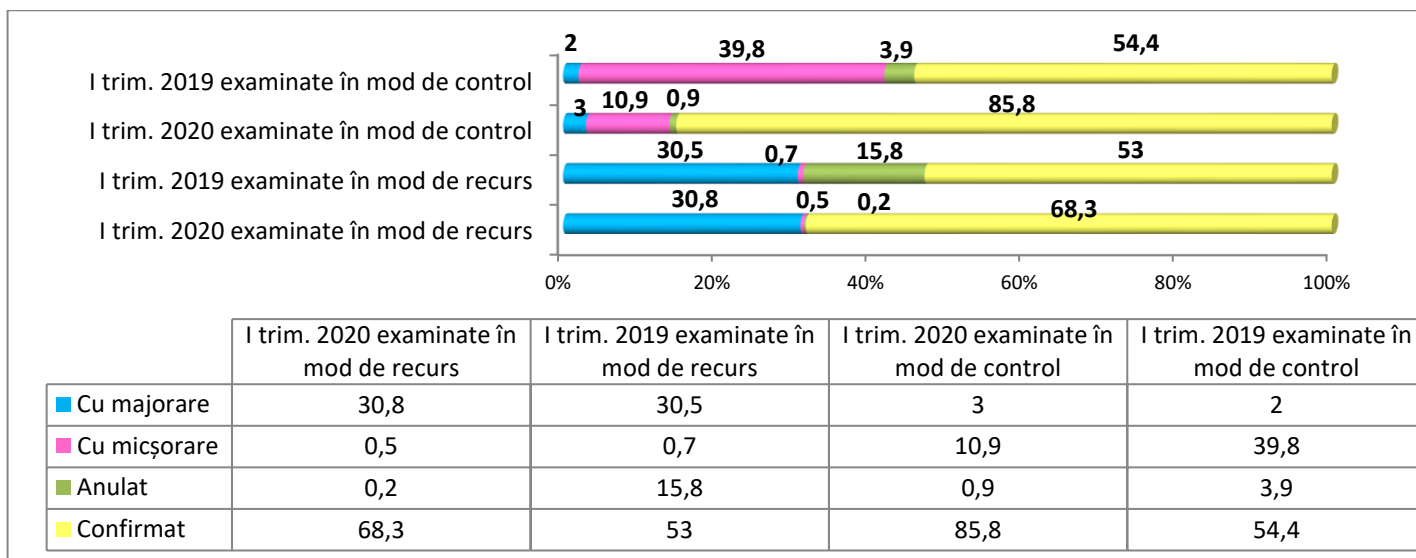
Activitatea Serviciilor de control al determinării gradului de dizabilitate

În cadrul Serviciilor de control al determinării gradului de dizabilitate al Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă pe parcursul primelor 3 luni ale anului 2020 au fost examinate repetat total 899 persoane (I trim.2019 – 533), dintre care în vârstă aptă de muncă – 765 persoane (I trim.2019 – 462), vârstă pensionară – 52 persoane (I trim.2019 – 36) și copii – 82 persoane (I trim.2018 – 35).

Tabelul nr.9 *Modificarea gradelor de dizabilitate, mod de recurs și de control, I trim.2020*

Examinat în mod de		majorare	micșorare	anulare	confirmate
recurs	Cifre absolute	173	3	1	383
	ponderea	30,8	0,5	0,2	68,3
control	Cifre absolute	10	37	3	290
	ponderea	3,0	10,9	0,9	85,8

Diagrama 16 Modificarea gradelor de dizabilitate, mod de recurs și de control, I trim.2019-I trim.2020

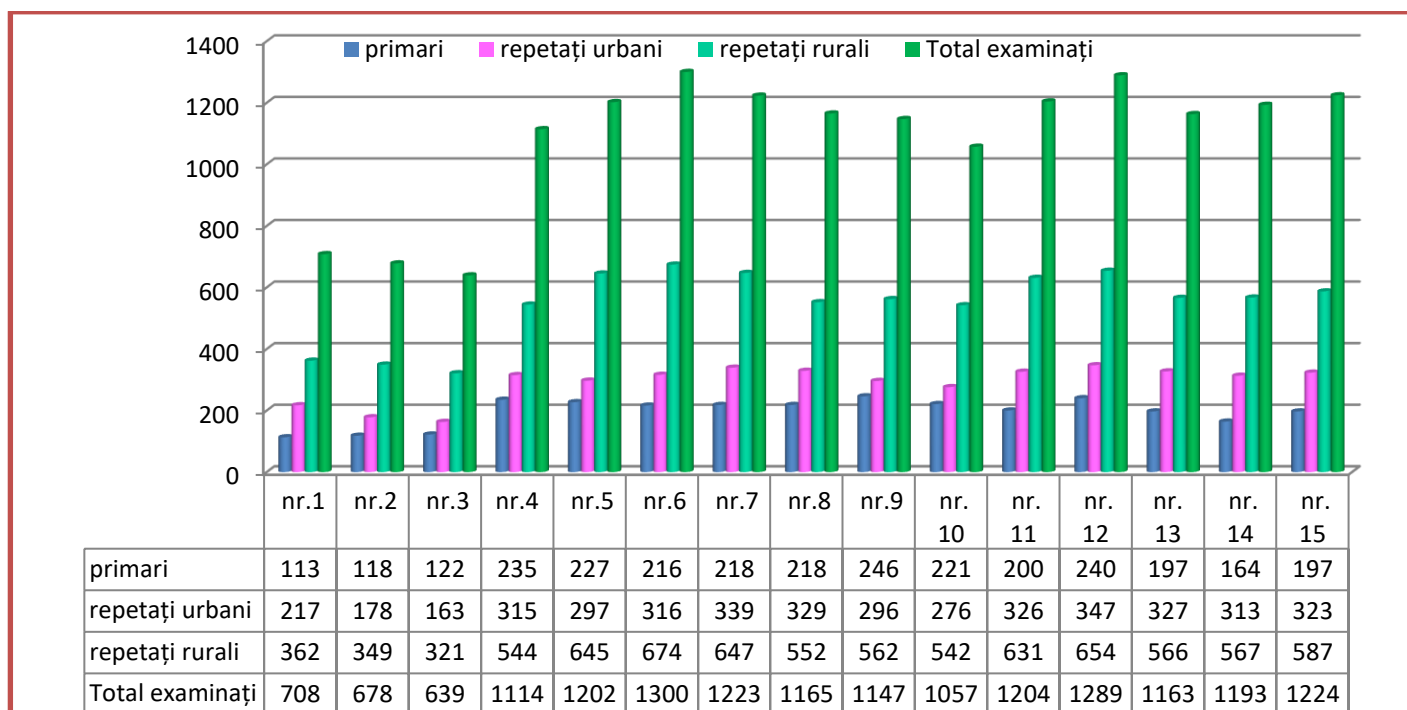
În mod de recurs au fost expertizate repetat 561 persoane, deciziile modificate în 178 cazuri (32%), dintre care: confirmate 383 cazuri, grad majorat –173 cazuri, micșorat – 3 cazuri și anulat în 1 caz. În mod de control au fost examinate 338 persoane, dintre care: confirmate 290 cazuri,deciziile modificate în 48 cazuri (14%), dintre care grad majorat –10 cazuri, micșorat – 37 cazuri și anulat în 3 cazuri.

În urma examinării dosarelor persoanelor recunoscute cu dizabilități în mod de control în I trimestru al anului 2020 a crescut ponderea modificării cu majorare a gradelor de dizabilitate, comparativ cu perioada similară a anului 2019 cu 8%, cu micșorare - a scăzut cu 25,8%, ponderea anulării gradelor s-a majorat cu 12,6%.

Examinarea dosarelor persoanelor recunoscute cu dizabilități în mod de recurs în I trimestru al anului 2020, comparativ cu în I trimestru al anului 2019 a avut ca urmare o creștere cu 32,8% a ponderii modificării gradelor cu majorare și cu 0,31% a modificării gradelor cu micșorare, totodată micșorându-se cu 33,1% a ponderii modoficării gradelor cu anulare.

Activitatea Serviciului pentru determinarea gradului de dizabilitate

Diagrama nr.17 Număr de dosare examinate per Echipă în I trim.2020

Urmare analizei datelor statistice referitor la activitatea Serviciului pentru determinarea gradului de dizabilitate în I trimestru al anului 2019 se atestă o diferență majoră a volumului de lucru efectuat de către membrii fiecărei echipe în parte.

Astfel, cel mai mare număr de persoane (primari și repețați, inclusiv urbani și rurali) au examinat în perioada de referință membrii echipei nr.6, urmată de echipa nr. 12, echipa nr. 15 și nr.7.

La polul opus al clasamentului se află echipa nr.3, urmată de echipele nr.2 și nr.1 – toate trei echipe pediatrice.

Diferența datelor statistice se explică prin faptul lipsei argumentate de la serviciu a experților din următoarele motive: instruirea medicală continuă, concediu de odihnă, concediu de boală. Totodată, sunt echipe, membrii cărora activează prin cumul la CNDDCM.

Activitatea Biroului de înregistrare și arhivare și a Structurilor teritoriale din cadrul Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă în perioada mai-martie 2020

Pe parcursul perioadei ianuarie-martie 2020 Biroul de înregistrare și arhivare a recepționat în format electronic de la Structurile teritoriale 18192 de Dosare privind determinarea gradului de dizabilitate și capacității de muncă la persoanele adulte – 12722 și 5470 de copii, repartizate aleatoriu prin Sistemul Informațional Automatizat Asistență Socială către cele 15 echipe din cadrul Serviciului pentru determinarea gradului de dizabilitate.

Analiza datelor statistice referitor la modificarea gradelor de dizabilitate persoanelor examinate repetat în perioada primelor 3 luni ale anului 2020 (adulți și copii), după unitățile teritorial-administrative, conform informațiilor Biroului de înregistrare și arhivare denotă următoarele:

Raioanele cu cea mai mare pondere a modificării gradelor cu majorare sunt: Șoldănești (16,8%), Taraclia – 14,1%, Ștefan Vodă – 11,6%, Comrat 11%.

Cea mai mare pondere de modificare cu micșorare a gradelor de dizabilitate s-a înregistrat în raioanele: Edineț (9,3%), Dondușeni și Briceni cu cite 8,6%, Criuleni – cu 8,4%, Cimișlia cu 8,3%.

Cele mai mari valori ale ponderii modificării cu retragerea gradelor de dizabilitate s-au stabilit în următoarele raioane: Ceadâr-Lunga (8,7%), Șoldănești (5,5%), Taraclia (4,7%), Drochia (4,5%), Telenești (3,9%).

La Structurile teritoriale în perioada lunilor ianuarie-martie 2020 s-au adresat 19110 persoane. Dintre persoanele care s-au adresat la structurile teritoriale: 65% sunt locuitori rurali și (35%) locuitori urbani.

Circa 99,9% din numărul total de dosare - 18131 de dosare, au fost operate în SIAAS și 18136 dosare (99,96%) au fost transmise Biroului de înregistrare și arhivare în perioada de referință. Totodată, din numărul total de adresări ale 40,9% sunt persoane de sex feminin.

**Tabelul nr.10 Activitatea Biroului de înregistrare și arhivare în perioada ianuarie-martie 2020
(datele Biroului de înregistrare și arhivare)**

N/O	Structura teritorială	Dosare primite	Inclusiv		Dosare examinate	Inclusiv						Migrarea gradelor de dizabilitate stabilite anterior		
			Adulți	Copii		Adulți			Copii			Majorat	Micșorat	Retras
						Total	Încadrați	Neîncastrați	Total	Încadrați	Neîncastrați			
1	ANENII NOI	449	326	123	430	387	345	42	43	42	1	49	29	8
2	BASARABEASCA	171	126	45	154	137	120	17	17	17	0	8	13	4
3	BENDER	29	25	4	30	29	28	1	1	1	0	1	2	0
4	BOTANICA	859	597	262	745	657	570	87	88	87	1	69	43	16
5	BRICENI	373	257	116	316	277	239	38	39	38	1	30	32	10
6	BUIUCANI	572	393	179	490	419	348	71	71	71	0	31	27	9
7	BĂLȚI	551	357	194	495	416	339	77	79	77	2	31	37	2
8	CAHUL	496	357	139	526	449	376	73	77	73	4	42	24	15
9	CAMENCA	1	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
10	CANTEMIR	354	235	119	317	262	207	55	55	55	0	37	16	8
11	CEADÎR-LUNGA	552	365	187	485	426	374	52	59	52	7	40	29	48
12	CENTRU	322	214	108	285	243	202	41	42	41	1	12	28	2
13	CIMIȘLIA	241	168	73	215	181	148	33	34	33	1	10	20	3
14	CIOCANA	465	343	122	437	381	325	56	56	56	0	22	28	5
15	COMRAT	408	279	129	391	330	271	59	61	59	2	45	20	8
16	CRULENI	356	244	112	364	301	239	62	63	62	1	35	30	13
17	CĂLĂRAȘI	546	396	150	468	405	346	59	63	59	4	45	35	8
18	CĂUȘENI	508	319	189	411	339	273	66	72	66	6	25	23	10
19	DONDUȘENI	266	188	78	246	213	180	33	33	33	0	16	23	4
20	DROCHIA	508	393	115	483	429	376	53	54	53	1	36	29	23

N/O	Structura teritorială	Dosare primite	Inclusiv		Dosare examinate - nate	Inclusiv						Migrarea gradelor de dizabilitate stabilite anterior		
			Adulți	Copii		Adulți			Copii			Majorat	Micșorat	Retras
						Total	Încadrați	Neîncadrați	Total	Încadrați	Neîncadrați			
21	DUBĂSARI	196	154	42	182	156	130	26	26	26	0	20	8	5
22	EDINEȚ	431	295	136	388	341	296	45	47	45	2	33	40	12
23	FLOREȘTI	679	495	184	569	520	471	49	49	49	0	51	30	19
24	FĂLEȘTI	530	362	168	477	404	339	65	73	65	8	38	26	9
25	GLODENI	291	183	108	230	194	162	32	36	32	4	13	20	5
26	GRIGORIOPOL	11	10	1	10	10	10	0	0	0	0	0	1	0
27	HÎNCEȘTI	515	366	149	496	417	343	74	79	74	5	42	35	19
28	IALOVENI	503	373	130	476	402	333	69	74	69	5	33	40	7
29	LEOVA	212	158	54	200	174	154	20	26	20	6	11	17	5
30	NISPORENI	326	233	93	283	246	210	36	37	36	1	19	15	4
31	OCNIȚA	334	225	109	303	268	236	32	35	32	3	33	15	6
32	ORHEI	693	453	240	581	485	395	90	96	90	6	45	47	16
33	REZINA	395	266	129	325	284	244	40	41	40	1	30	19	10
34	RÎBNIȚA	19	13	6	13	13	13	0	0	0	0	1	1	0
35	RÎȘCANI	370	260	110	359	300	245	55	59	55	4	20	26	4
36	RÎȘCANI (Chișinău)	470	334	136	469	402	335	67	67	67	0	38	34	3
37	SLOBOZIA	8	7	1	10	10	10	0	0	0	0	0	0	0
38	SOROCA	641	462	179	575	499	426	73	76	73	3	48	30	13
39	STRĂȘENI	636	420	216	532	459	387	72	73	72	1	60	23	12
40	SÎNGEREI	631	468	163	564	507	451	56	57	56	1	61	29	12
41	TARACLIA	319	231	88	283	250	219	31	33	31	2	45	10	15
42	TELENEȘTI	456	338	118	405	365	326	39	40	39	1	36	21	18
43	TIRASPOL	20	11	9	14	13	12	1	1	1	0	0	3	0
44	UNGHENI	663	475	188	589	504	420	84	85	84	1	33	42	9
45	VULCĂNEȘTI	133	87	46	109	100	91	9	9	9	0	10	8	4
46	ȘOLDANEȘTI	364	254	110	329	290	252	38	39	38	1	61	23	20
47	ȘTEFAN VODĂ	319	206	113	248	209	170	39	39	39	0	37	13	5
	TOTAL	18192	12722	5470	16308	14104	11987	2117	2204	2117	87	1402	1064	428

Concluzii:

1. În I trimestru 2020, comparativ cu perioada similară 2019, a suportat o creștere nesemnificativă de 0,9% ponderea încadrării în grad de dizabilitate din numărul total de persoane expertizate, a descrescut cu 1,6% numărul persoanelor adulte încadrate în grad de dizabilitate și s-a majorat numărul copiilor, recunoscuți cu dizabilități – respectiv cu 1,6%.

2. În dizabilitatea primară a persoanelor adulte pe I loc se află tumorile – 19,6%, pe locul II sunt bolile aparatului circulator – 16,9%, pe locul III – se plasează bolile sistemului osteoarticular și țesutului conjunctiv -15,2%, bolile sistemului nervos au determinat o pondere de 7,3% din dizabilitatea primară la adulți, Bolile endocrine, de nutriție și de metabolism – 7,3%, Leziunile traumatiche – 7,0%, bolile aparatului digestiv - 5,6%, bolile ochiului și anexelor sale – 5,2%.

3. Componenta persoanelor reexpertizate cu dizabilități, conform nozologiilor predominante scoate în evidență următoarele: Pe I loc sunt amplasate Bolile aparatului circulator, care în 60% cazuri au afectat bărbați de vîrstă 50-62 ani, pe locul II sunt Bolile sistemului osteo-articular și țesutului conjunctiv, locul III este deținut de Tumori -1544 persoane/ 14,3%, pe locul IV sunt amplasate Bolile endocrine, de nutriție și de metabolism, pe locul V se află Bolile sistemului nervos, urmate de Tulburări mentale și de comportament; Leziuni traumatiche și Bolile ochiului și anexelor sale și Bolile aparatului digestiv.

4. Analiza dizabilității repetate în aspect administrativ-teritorial denotă următoarele: cele mai multe persoane cu dizabilități stabilite după reexperizare în primele 3 luni ale anului curent este municipiul Chișinău, locul 2 în această ordine de idei este deținut de raul Florești,

urmat de raioanele Soroca, Sîngerei, Ungheni, Orhei, mun. Bălți. Totodată 37 de persoane sunt din localitățile din stînga Nistrului.

5. În I trimestru al anului 2020 a fost înregistrată o creștere cu 3% a ponderii dizabilității primare stabilite fără indicarea termenului de reexpertizare în comparație cu perioada similară a anului 2019, precum și o creștere cu 7,1% a ponderii dizabilității fără termen din total dizabilitate repetată

6. Analiza distribuției dizabilității primare și repetate la persoanele adulte după tipurile de afectări: Pe I loc după numărul de persoane se află afectările neuromusculoscheletice și ale mișcărilor aferente; pe locul II se plasează Afectări ale sistemelor cardiovascular, hematologic, imunitar și respirator, locul III revine afectărilor sistemelor digestiv, metabolic și endocrin, urmat de afectări urogenitale și de reproducere, afectări de vedere, afectări ale pielii și structurilor aferente pielii.

7. În dependență de nozologia în baza căreia s-a stabilit dizabilitatea primară copiilor, I loc revine tulburărilor mentale și de comportament, pe locul II s-au plasat malformațiile congenitale, deformațiile și anomaliile cromosomiale, locul III revine patologiilor sistemului nervos, pe locul IV se află Patologiile sistemului osteo-articular, mușchilor și țesutului conjunctiv, urmate de bolile ochiului și anexelor sale, bolile urechii și apofizei mastoid, Bolile aparatului respirator.

8. În dependență de nozologia, în baza căreia s-a stabilit dizabilitatea repetată, în primele 3 luni ale anului 2020 I loc revine malformațiilor congenitale, deformațiilor și anomaliilor cromosomiale, pe locul II s-au plasat tulburările mentale și de comportament, locul III revine patologiilor sistemului nervos, pe locul IV se află Patologiile sistemului osteo-articular, mușchilor și țesutului conjunctiv, urmate de bolile endocrine, de nutriție și metabolism, bolile ochiului și anexelor sale, bolile urechii și apofizei mastoid, bolile aparatului respirator.

9. Analiza distribuției dizabilității primare și repetate la copii după tipurile de afectări în perioada de raportare denotă următoarele: Pe I loc se află afectările neuromusculoscheletice și ale mișcărilor aferente; pe locul II se plasează afectările mintale, locul III revine Afectărilor ale sistemelor cardiovascular, hematologic, imunitar și respirator, urmate de afectările sistemelor digestiv, metabolic și endocrin, urmat de afectări urogenitale și de reproducere, afectări de vedere; afectări ale pielii și structurilor aferente pielii cu respectiv, afectări de auz; afectări de vorbire.

10. În cadrul Serviciilor de control al determinării gradului de dizabilitate au fost examinate repetat total 899 persoane (I trim.2019 – 533) și copii – 82 persoane (I trim.2018 – 35). În mod de recurs au fost expertizate repetat 561 persoane, în mod de control au fost examinate 338 persoane.

11. În activitatea Serviciului pentru determinarea gradului de dizabilitate în I trimestru al anului 2019 se atestă o diferență majoră a volumului de lucru efectuat de către membrii fiecărei echipe în parte Diferența datelor statistice se explică prin faptul lipsei argumentate de la serviciu a experților din următoarele motive: instruirea medicală continuă, concediu de odihnă, concediu de boală. Totodată, sunt echipe, membrii cărora activează prin cumul la CNDDCM.

12. Pe parcursul perioadei ianuarie-martie 2020 Biroul de înregistrare și arhivare a recepționat în format electronic de la Structurile teritoriale 18192 de Dosare privind determinarea gradului de dizabilitate și capacității de muncă la persoanele adulte – 12722 și 5470 de copii, repartizate aleatoriu prin Sistemul Informațional Automatizat Asistență Socială către cele 15 echipe din cadrul Serviciului pentru determinarea gradului de dizabilitate.